National Library 56253
Gen.Acquisitions
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
7 1977

Second class mail registration number — 1088.

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 47 (2394) XXVI aastakäik | Neljapäeval, 23. juunil 1977 — Thursday, June 23, 1977 | Üksiknumbri hind 25 centi

Brezhnev ähvardab sõjaga

N. Liidu president külaskäigul Prantsusmaal

PARIIS — N. Liidu värske president ja kommunistliku partei peasekretär Leonid Brezhnev saabus külaskäigule Pariisi, kus teda riigipeana kahuripaukudega ja vastavate austusavaldustega vastu võeti. Brezhnevi kaitseks olid tarvitusele võetud erakorrdsed julgestusvahendid, kuna tema kaitseks oli tänavatele komandeeritud 3000 politseinikku.

Brezhnevi ja Prantsusmaa presidendi Valery Giscard d'Estaing'i vahelisel esimesel nõupidamisel käsitati relvastuse piiramise ja ida ning lääne vahelise koostöö küsimusi.

Brezhnev maalis maailma praeguse relvastamise kohta väga tumeda pildi ning mainis, et suurem sõda võib iga väikese kokkupõrke puhul puhkeda kui maailma on hambuni relvastatud.

Ta apelleeris Prantsusmaa presidedi poole, et see ka omalt poolt kaasa aitaks relvastuse piiramisele.

Brezhnev mängis ilmselt sõjaga hirmutamise kaardile kui ta kinnitas, et rahu Euroopas ja kogu maakeral on palju kaugemal kui meie seda sooviksime näha.

Brezhnev ei olnud rahul Prantsusmaa ja Ühendriikide seisukohtadega relvastamise küsimustes

ning väitis, et läbirääkimistel Washingtoniga on saavutatud tuumarelvade piiramise alal väga väheseid tulemusi.

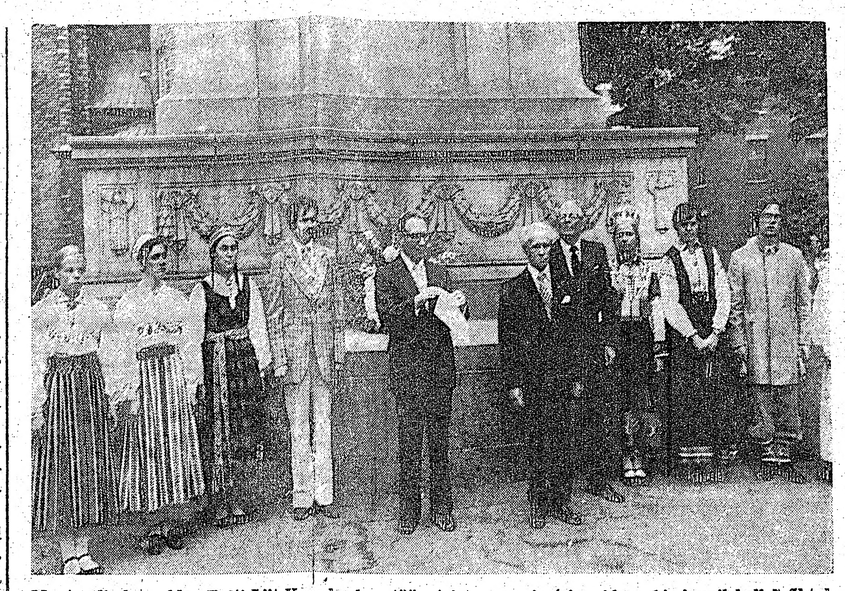

Montrealis korraldas Balti Liit Kanadas koostöös teiste organisatsioonidega 14. juunil kell 7 õhtul Dominion Square'il protest-miitingu mille kestel paigutati küüditatute mälestamiseks pärg Tundmata Sõduri mälestussambale. Pärjapanekule järgnes kontsert-leinajumalateenistus Montreali esinduslikus katedraalis „Cathedral Mary Queen of the World". Pildil näeme momenti pärjapanekust. Kõnega esineb Balti Liit Kanadas Quebeci osakonna president P. Möldre.

Foto: E. Sügise

Kanada luteriusu kirikud kavatsevad ühineda

Kanada on üks vähestest riikidest, kus ei esine ühte rahvuslikku luteriusu kirikut. Ajaloolistel põhjustel ei tegele siin mitte üks luteriusu kirik, vaid nelja ameerika luteriusu kiriku kas all- või sõsarorganisatsioonid. Viimase viieteistkümne aasta jooksul on peetud palju läbirääkimisi selleks, et asutada üks evangeelne luteriusu kirik Kanadasse.

Aastal 1972 tegi endine Ameerika Luteriusu kiriku Kanada piirkond, olles just ise saavutanud isaseisvuse, ettepaneku teistele kanada luteriusu rühmitustele ühise kanada luteriusu kiriku moodustamiseks. Nii Missouri Sinodi kui ka Luteriusu Kirik Ameerikas Kanada distriktid ja sinodid võtsid ettepaneku kaalumisele.

Viimase viie aasta jooksul on peetud suur arv nõupidamisi ning koostatud komisjone mitmesuguste probleemide selgitamiseks.

Hiljuti esitati kõigile kogudustele uue kiriku põhikirja kavand ning hellitatakse lootust, et aastaks 1980 on uus ühine Kanada Luteriusu kirik tõeks saanud.

Kõik raskused ei ole veel kaugeltki ületatud. Kuigi on leitud ühine keel pea kõigis praktilistes probleemides, ei ole 1973. a. vastuvõetud piibli deklaratsioon osa kogudustele vastuvõetav. Samuti on veel lahendamata naisvaimulikkude küsimus. Läbirääkimised nendes ja teistes küsimustes jätkuvad.

Meie eesti kogudustele kirikute liitumine midagi uut ei too. Meil on üks eesti kirik ja üks praostkond Kanadas, vaatamata sellele, et kohalikkude olude tõttu kuuluvad eesti vaimulikud kohalike sinodite liikmeskonda ja et meie kogudused peavad arvestama nii kohaliku kirikuvõimude kui ka EELK Konsistooriumi seisukohtadega.

Kui paguluse alg-aastail Kanadas esines sinodite kuuluvuse tõttu mõningaid häireid, siis tänapäeval on need ammu unustuse hõlmas.

Siiski tooks uus kirik ka meile teatud soodustusi, näiteks kaoksid probleemid, mis esinevad siis kui üks kogudus valib omale eesti õpetaja, kes kuulub teise sinodi alla.

Uus valitsus Iisraelis

Peaminister lubab ajada rahupoliitikat

JERUUSALEMM — Iisraeli parlament kinnitas napi häälteenamusega ametisse Iisraeli uue valitsuse, mille peaministriks on parempoolse Likudi partei juht Menachem Begin. Beginile andsid parlamendis vajaliku toetuse kaks väiksemat usklikku parteid, mis kindlustas talle 120 liikmelises parlamendis 63 häält.

Uus peaminister, kes on teatavasti endine terrorist ja põrandaaluse organisatsiooni juht, mainis oma kõnes, et tema peamiseks eesmärgiks on Kesk-Idas rahu kindlustamine ning Ameerika Ühendriikidega sõbralike sidemete süvendamine.

Begin mainis, et ta on valmis Egiptuse, Jordaania ja Süüria riigipeadega koheselt kohtama, et leida võimalusi praeguste tüliküsimuste lahendamiseks.

Poliitilistes ringkondades arvatakse, et Begin'i sõjakas välispoliitika ei ühtu Ühendriikide presidendi Carteri kompromissipoliitikaga Kesk-Idas ja seetõttu võib isegi oletada mõlemate riikide vaheliste vahekordade jahenemist.

Võitlus venelaste valede vastu Austraalias

Balti Nõukogu aktsiooni tulemusena kõrvaldati Adelaide's näituselt venelaste valed Balti riikide vastu

SYDNEY (VE) — Pühapäeval, 12. juunil, teatati Balti Nõukogule Austraalias, et momendil Adelaide'is toimuval Adelaide'i Rahvusvahelisel Expo '77-ndal levitatakse näitusel esinevate vene eksponentide poolt ebaõiget ja kuritahtlikku kirjandust Balti riikide kohta. Uuringud näitasid et 57 × 80 cm suurusel, eraldi Balti riikide kohta valmistatud broshüüri ühel küljel oli nende riikide maakaart toodanguliste lisanditega ja teist külge täitsid üksikud pildid ja ülistav kirjutis Balti riikide põllu- ja tööstussaaduste toodangu fenomentaalsest tõusust pärast nende maade annekteerimist (näide: „... praegu toodab Nõukogude Eesti 10 päevaga sama palju kui kodanluseajastul toodeti aasta jooksul.").

Broshüür sisaldas järgnevat poliitilise sisuga lauset: „... 1940. a. kukutasid Balti ala töölised fashistliku diktatuuri ja need vabariigid ühinesid vabatahtlikult Nõukogude Liiduga".

Balti Nõukogu Austraalias reageeris sellele valede levitamisele protestitelegrammiga, mis saadeti välisministri asetäitjale nin, immigratsiooni ja etniliste küsimuste ministrile. Telegrammis nõuti, et välisministeerium esitaks protesti N. Liidu saatkonnale

ning nõuaks viivitamatult nende ebaõigete ja kuritahtlike broshüüride eemaldamist näituselt.

Telegrammile kirjutas alla Balti Nõukogu Austraalias esimees E. Voitkuns.

Samasisulised telegrammid saadeti senaator Gordan S. Davidson'i poolt samuti välisministri asetäitjale, immigratsiooni ja etniliste küsimuste ministrile ja ka N. Liidu saatkonnale Canberras. Balti Nõukogu Austraalias koostas ühtlasi vastava aruande sündmustikust ajakirjandusele ning jagas selle samal õhtul kõikidele ajalehtedele ning televisiooni- ja raadio saatejaamadele.

Esmaspäeval, 13. juunil kutsuti kokku Balti Aktsioonigrupp, kes valis 5-liikmelise komiteee. See omakorda töötas välja protest-resolutsiooni Lõuna-Austraalia peaministrile, mis järgmisel päeval talle üle anti. Ärakirjad resolutsioonist saadeti ka opositsioonijuhile, ajakirjandusele ning raadio- ja televisiooni saatejaamadele.

Koosolek otsustas saata ka kaks esindajat näitusele, kellele tehti ülesandeks sealse olukorra jälgimine.

Balti Nõukogu Austraalias väga tugev protest leidis erakorraliselt positiivset vastukaja ajalehtedes, kusjuures „Advertiser" tõi ära pika artikli väga prominentsel kohal ja raadio- ning televisioonisaated kasutasid ära antud materjali. Juba pühapäeva pärastlõunal nõudis A. B. C. Balti Nõukogu Austraalias esimehelt pikema sõnavõtu lindistamist.

Esimesed teated näituselt ütlevad, et broshüürid Balti riikidest olid teisipäeval kõrvaldatud ja nende nõudjaile pakuti selle asemel broshüüre teistest Venemaa osariikidest.

Valvet näitusel oli suurendatud venelaste külalisraamatu juures, kuhu lätlased esmaspäeval üle lehekülje sisse kirjutasid „Elagu vaba Läti". Raamatut valvas kolm venelast.

See kiire ja efektiivne aktsioon tõestas järjekordselt, et baltlased võõrsil on valmis oma õiguste eest võitlema kõigi võimaluste piirides.

Samuti näitas see aktsioon kui palju võib saavutada sõbralikus koostöös ühe eesmärgi eest võideldes.

Balti Nõukogu Austraalias on tänulik meie noortele, kes tähelepanu sellele kommunistlikule propagandale juhtisid ja sellega demonstreerisid, et ka nemad on alati valvel.

Idi Amini müsteerium

LONDON — Uganda kontroversiaalne president Idi Amin on juba mitme päeva kestel müstiliselt kadunud ning tema asukoha kohta puuduvad igasugused teated. Ühe informatsiooni kohaselt katsuti Idi Amini mõrvata ning külvati ta auto üle püstolkuulipilduja tulega, kuid mõrvamiskatse ebaõnnestus ning president sai haavata. Kairost saadud andmete kohaselt on president vigastamata kuid varjab ennast, kartes uut kallaletungi.

Ingemar Korjus laulab Ontario Place'is

Reedel, 24. juunil, kell 8.30 õhtul esineb Ontario Place'i Foorumil Mendelssoni koor koos Toronto Sümfoonia orkestriga, esitades oratooriumi „Messias". Selles laulab baritoni osa meie noor laulja Ingemar Korjus.

Ulatuslikke arreteerimisi Balti riikides

Samal päeval, 5. juunil, kui avaldati valitsuse lehtedes Brezhnevi kõne tekst, mille ta pidas kompartei keskkomitee koosolekul 24. mail ja milles ta kinnitas, et „ei toimu tagasipöördumist illegaalsete repressioonide" juurde, missuguseid võtteid kasutati Stalini ajal, avaldas akadeemik Andrei Sahharov, kogu Läänes tuntud dissident N. Venes, et Nõuk. võimud on alustanud uut ofensiivi inimõiguste aktivistide vastu ulatuslikus piirkonnas. Palju arreteerimisi on toimunud ka endistes iseseisvates Balti vabariikides.

„Praegu on väga pingeline aeg," seletas akadeemik intervjuus. „Moskvas ja provintsides on käimas uus karm repressioonide laine. Meil on andmeid enamuse juhtude kohta Moskvas ja lähemas ümbruskonnas. Helsingi gruppi kuulujaist on enamus kas arreteeritud või tugeva surve all, teatas telegraafiagentuur AP Moskvast. Selle teate tõid ära ka lääne ajalehed.

Tantus, Põllumajanduse akadeemias toimunud meeleavalduse kohta on saabunud teateid, et KGB organid tegid rongkäigust osavõtjaist filme. Järgmisel päeval kutsuti akadeemia komsomoliorganisatsiooni liikmed KGB-sse, kus neile näidatud filmi ja ülesvõtteid, et nad annaks ülesvõetud isikute nimesid.

Ilmselt seda ka tehti, sest pärast komsomoli liikmete KGB-s käimist hakati kutsuma üliõpilasi KGB-sse. Viimased teated kõnelevad, et on toimunud arreteerimisi. Arreteeritute arv tõusvat esialgu paarikümnele.

(VES)

Saksa raketispetsialist Wernher von Braun suri

WASHINGTON — Ameerika Ühendriikides suri 65-aastaselt vähjahaiguse tagajärjel maailma kuulsamaid rakettide eksperte sakslane Wernher von Braun, kellel olid suured teened selles, et ameeriklased jõudsid venelastele kiiresti järele kui N. Liit laskis maailmaruumi oma esimese Sputniku. Wernher von Braun oli ka nende võimsate rakettide peakonstruktor, millega saadeti Ühendriikide astronaudid kuule. Teise maailmasõja ajal konstrueeris Wernher von Braun Saksamaal V-2 tüüpi raketi, millel oleksid olnud väga saatuslikud tagajärjed Teise maailmasõja käigule kui raketti oleks võimalik olnud õigel ajal tarvitusele võtta.

KARAVANI pidustuste raamis toimuvad auhinnatud
EESTI HELIFILMI

TIINA

(ingliskeelse tekstiga)

etendused Torontos: esmasp., teisip. ja kolmap., 27., 28. ja 29. juunil kell 8 õ. OISE auditooriumis, 252 Bloor St. West

Pääsmed $3.— eelmüügil KARAVANI ajal Eesti Majas ja etenduste ajal OISE's

Laupäeval, 2. juulil

„SUVIHARI 1977 SEEDRIORUL"

Kell 9 õhtul vabaõhuteatris 11. vabaõhuetendus — Eesti Rahvusteater esitab August Kitzbergi komöödia

„NEETUD TALU"

Lavastus: LYDIA VOHU ja KAAREL SÖÖDOR. Üldkorraldus vabaõhuteatris: ENE REBANE. Osalised: Lydia Vohu, Tamara Norheim, Elna Libe, Leena Kalm, Kaarel Söödor, Edgar Kink, Kaljo Anja, Heino Halling, Jaan Lents, Erik Kastein, Paul Kristal j.t.

Kell 5 p.l. lauluväljakul

KONTSERTAKTUS

Palvus: piiskop Karl Raudsepp.
Kõne: Heikki Leesment. Vabaõhukontsert: Laulab ansambel „Cantabile Laulikud", juh. Uno Kook

Kell 12 (kesköö) mälestussamba esisel:
„Mõttelennul kodumaale . . ."
— abipraost Tõnis Nõmmik
☆ Tantsuks GEORG ILTALI KAPELL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $28.—, poolaastas $14.50 ja veerandaastas $8.—, kiripostiga aastas $46.—, poolaastas $23.50 ja veerandaastas $12.50

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $30.—, poolaastas $15.50 ja veerandaastas $8.50. Kiripostiga USA-s: aastas $51.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $60.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Kanada sünnipäev

Kanada pühitseb 1. juulil Kanada riigi asutamise 110. aastapäeva. Sellest on nüüd üle saja aasta tagasi kui Kanada idaprovintside juhid kogunesid Prince Edward Islandi pealinna Charlottetowni ja panid seal aluse Kanada konföderatsioonile, millega hiljem liitusid lääneprovintsid ja kõige viimasena veel Newfoundland.

Käesoleval aastal kavatsetakse Kanada sünnipäeva pühitseda erilise pidulikkusega ning valitsus on määranud pidustuste organiseerimise ja läbiviimise kuludeks 3,5 miljonit dollarit. Pidustuste keskpunktiks kujuneb pealinn Ottawa mitmesuguste ettekannetega, lavastustega ja suurejoonelise tulevärgiga, kuid samalaadseid üritusi — ehkki vähemas skaalas — kavatsetakse korraldada ka teistes keskustes üle kogu Kanada.

Kanada konföderatsioon on koos seisnud tõusude ja mõõnadega 110 aastat ning selle pika perioodi kestel on riigilaeva ähvardanud mitmed ohtlikud karid. Kanada suuremaks probleemiks on kaks domineerivat eri kultuuriga ja eri keelega rahvusgruppi — prantslased ja inglased — kellede vahele on tekkinud vihavaen juba Kanada asutamisest alates. Prantslased on uhked oma panusele Kanada avastamisel ja asustamisel ning inglased rõhutavad oma teeneid Kanada ülesehitamisel. Prantslased ei suuda unustada, et nad kaotasid Kanadas poliitilise ülemvõimu ja pidid alistuma inglastele ja Inglismaa asumaana monarhistlikule riigikorrale. See aeg on nüüd küll möödunud ja Kanada on saanud iseseisvaks, kuid inglaste poliitiline ja majanduslik mõju kehtib endiselt Kanadas ning Inglismaa kuninganna on ametlikult ka Kanada riigipea.

Praegune prantsuse päritoluga peaminister Pierre Trudeau on katsunud neid vastuolusid vähendada ning Quebeci inglise Kanadale lähendada, rakendades ametliku kakskeelsuse poliitika ning garanteerides Quebeci prantslastele senisest suuremaid õigusi. Kuid need sammud ja kontsessioonid Quebecile ei ole andnud kahjuks loodetud tulemusi ning Quebecis möödunud aastal võimule tulnud separatistide partei Parti Quebecois ähvardab Quebeci provintsi Kanadast lahutada, millisel sammul oleksid ettenägematud tagajärjed Kanada tulevikule. Praktiliselt võib see kaasa tuua kogu Kanada lagunemise, kuna ei ole mõeldav, et Kanada praegune riiklik struktuur jääks püsima Quebeci eraldumisel.

Need Kanada kahe suurema rahvusgrupi omavahelised ajaloolise arvete õiendamised panevad Kanada sünnipäeval tõsiselt muremõtteid mõlgutama Kanada nõndanimetatud „kolmanda jõu" — kõik teised rahvusgrupid peale inglaste ja prantslaste, kes moodustavad ligemale ühe kolmandiku Kanada elanikkonnast, kuid kellede valduses ei ole poliitilist, organisatoorset ega majanduslikku jõudu oma mõju maksma panemiseks. Sellesse kolmandasse gruppi kuuluvatel kanadalastel ei ole omavahelisi vanu arveid õiendada ega võimu pärast võidelda, vaid nende peamiseks eesmärgiks on hoolitseda selle eest, et Kanada jääks ühtseks ja tugevaks riigiks ning et kanadalased õpiksid oma ilusat ja rikast maad hindama ning rahvuslikult mõtlema. Seni on selleks liiga vähe tehtud, et kanadalased tunneksid uhkust oma maa ja riigi üle ning oleksid valmis selle hoidmiseks ja säilitamiseks ohvreid kandma.

Kolmanda jõu lootuseks on siiski, et inglased ja prantslased omavahel Kanada ühtsuse huvides mingi kompromissi leiavad ja vastastiku üksteisele kontsessioone teevad. Siin ei aita vihavimma ülessoojendamine ega üksteise vigade sarjamine ja esiletoomine, vaid kaine ja kaalutud probleemide lahendamine, mis peaks algama põhiseaduse kojutoomisega Inglismaa parlamendist. Kuid kas sellises olukorras ei oleks mõeldav, et nende küsimuste lahendamisel võiksid erapooletute ja kainete nõuandjatena tegutseda ka kolmanda grupi liikmed, kelledest seni laiemas ulatuses vaikselt mööda on minnud? Kanada sünnipäeval oleks põhjust sellele küsimusele tõsiselt mõtelda.

K.A.

KUNINGANNA ELIZABETH II

Kuninganna juubel toob turiste Londoni

Elizabeth II 25 aastat troonil

Vaatamata pikaajalisele majanduslikule kriisile ja mitmetele poliitilistele rahutustele „oma kodu lävel", nagu näiteks verised kokkupõrked Põhja-Iiri katoliiklaste ja luterlaste vahel, pühitseb Briti kuninganna Elizabeth käesoleval aastal suurima pidulikkusega oma 25 aastat kestnud valitsemist.

Viimased statistilised uurimised näitavad, et 87 protsenti kõigist tema alamatest on talle truud, kuigi paljud väga hästi teavad ja näevad, et Briti kuningakoja tavades ja pruukides on palju, mis kuuluks juba ajaloo kolikambrisse.

Aga kuninganna, kes enam ei oma „India keisrinna" tiitlit, on inglastele ikkagi püsivuse sümboliks

Londoni oodatakse käesoleval aastal ligi üheksa miljonit turisti. Kuninganna Elizabeth koos prints-abikaasa Philipiga jõudsid hiljuti tagasi kuuenädalaselt ametireisilt Austraaliasse ja Uus Ginea saarele Vaikses ookeanis (kus talle ühe maori-suguharu poolt pakuti „suveniirina" kahte keedetud misjonäri-pead), kui juba tuli alustada juubeli-sõitudega mitmes Inglismaa krahvkonnas.

Buckinghami palee otse uppuvat küllakutsetesse — iga Briti saareriigi väikelinna soovib kuninganna kätt suruda. Igalpool puhastatakse, värvitakse ja ehitakse avalikke hooneid, lootuses et ta jõuab külastada oma riigi kaugeimatki nurka.

Suurimad pidustused on muidugi Londonis, kus 11. juunil toimus kuninganna „ametlik sünnipäev" uhke ja värvirikka paraadiga,

mille keskne kuju on kuninganna ise, ratsutav punases mundrikuues ja pikas vanamoelises — daamisadulas istumiseks sobivas seelikus.

Balleti- ja teatrietenduste festivalid vahelduvad karnevali paadisõiduga Themse jõel, kuninganna oma maalidekogu näitusega ja noorte pidustustega.

Mis on siis õieti 51-aastase valitsejanna veerandsajandit troonilolemise ajal sündinud? Briti kuningakoja tegelik võim on kadunud ja Briti impeeriumi päike ammugi loojunud. Kunagistest 909 miljonist alamast tunnustab praegu ligi 99 miljonit Elizabethi riigipeana. Pooled nendest elavad Briti saartel.

Enamus endistest asumaadest on iseseisvad riigid oma presidendi ja parlamendiga. Windsorite suguvõsast pärinev kuninganna võib oma riigijuhtimise poliitikas ainult „soovitada, tiivustada ja hoiatada".

Kui ta valges kleidis ja hermeliiniga ääristatud keebis igal sügisel avab parlamendi, on tema kõne kirjutatud peaministri staabi poolt.

Avalike esinemistel on kuningannale takistuseks tema väike kasv (161 cm) ja lapselik hele hääl. Palju pahandusi on tekitanud ka tema „tädilikud" riided ja kohmakad lillede ja suletuttidega kübarad, mille stiil viimase 25 aasta jooksul pole moevoolude vaheldumist ülde jälginud.

Elizabeth on korduvalt olnud maailma halvemini riietatud naiste nimekirja lõpus. Kuninganna tunneb ennast aga palju mugavamalt sportlikus seelikus ja paksus kampsunis vabal ajal oma koertega jalutades või on tavalises ratsariietuses hobuse seljas. Ratsaspordi vastu tunneb ta juba maast-madalast kirglikku huvi.

Tema tõuhobused on Inglismaa väärtuslikem eksport. Galopivõistlustel on ta hobune „Aureole" võitnud suuri summasid.

Kuninganna ainus tütar (kodanlikus abielus ratsaväelase Mark Phillipsiga) printsess Anne on samuti kirglik ratsasportlane, kes mõne aasta eest oli isegi europameister. Oma ema juubeliaastal on ta aga loobunud ratsutamisest, kuna ta ootab oma esimest last.

Nii saab kuninganna Elizabeth, kes oma neljale lapsele on vaatamata ajapuudusele ikka olnud hea ema, oma juubeliaastal ka vanaemaks.

Peale Anne on Elizabethil ja Philipil veel kolm poega. troonipärija, 28-aastane Charles, kellele praegu kogu maailma ajakirjandus otsib hoolega sobivat **pruuti, 16-aastane Andrew,** kes praegu käib gümnaasiumis Kanadas ja 13-aastane Eduard, kes olevat perekonnas kõige vaiksem ja sõnakuulelikum.

Elizabethi abielu mereväe ohvitseri, Battenbergide suguvõsast (hiljem Mountbattan) pärineva prints Philipiga olevat (pärast mõningaid noorusaja kriitilisi perioode) stabiilselt õnnelik.

Kuna perekond riigi- ega pärandusmaksu oma suurelt varanduselt ei pea maksma, puuduvad Elizabethi rikkusest täpsed andmed ja arvud. Teda peetakse aga üheks maailma rikkamaks naiseks. Tema esivanematelt päritud kunstikogu, hinnalised kirja-margi-albumid ja ehted, mis hõlmavad 170 diadeemi ning sama palju sobivaid kõrvarõngaid ja sada prossi, on kõik asendamatu väärtusega.

Oma valitsusaja kestel on Elizabeth seni formaalselt ametisse määranud seitse peaministrit. Kõige paremini on ta läbi saanud Harold Wilsoniga, endise labourpartei juhiga. Kõigil Briti peaministritel on pidev audientsi päev kuninganna juures teisipäeviti kell pool seitse õhtul. Wilson on Briti kuningannast kõnelenud ikka sügava respekti ja vaimustusega: „Ta ei räägi kunagi rumalusi. Kuna ta on tõeline tööinimene, esitab ta küsimusi, mis näitavad, et ta on põhjalikult uurinud temale lugemiseks määratud dokumente. Ka see, kes kuninganna jutule võetakse, peab kõne-all olevat teemat hästi tundma."

Ka oma puhkuste ajal Shotimaal peab kuninganna igal hommikul temale määratud posti ja ametlikud paberid läbi vaatama ja alla kirjutama.

Oma 25 aastat kestnud valitsemisajal on ta teostanud 29 ametireisi endistesse Briti asumaadesse. Ta on isiklikult välja jaganud 800.000 aumärki, avanud 84 kooli ja 52 haiglat, vastu võtnud 1.2 miljonit kirja oma alamatelt ja oma sekretäride kaudu neile ka vastanud.

Naeratades on Elizabeth pidanud rahvahulkadele lehvitama neli tundi järjest, sageli troopilises kuumuses. Ta on alati seejuures jäänud sõbralikuks. Ta näeb hea ja terve välja, kuigi on mitu korda kannatanud raskekujulise ninakoopa põletiku all.

(EPL) KARIN SAARSEN

Kommentaarid

Kremlis otsitakse ja katsutakse siit ja sealt, kuidas astuda väärikalt ja usutavalt vastu Ühendriikide president Carteri inimõiguste rakendamise nõudmise poliitikale. Seni ajani ei ole Carteri aktiivsuse elimineerimiseks õiget rohtu leitud ehkki proovitakse väga mitmesuguseid vahendeid, milledest mõned on otse pentsikud.

Üheks kummalisemaks venelaste vastuaktsiooniks Carteri süüdistustele on väide, et ameeriklased valmistavad ette uut suurejoonelist relvastamise aktsiooni ja varjavad seda ettekäänete taha, et see relvastus on vajalik läänemaailma kaitseks ja inimõiguste rakendamiseks kogu maailma ulatuses. Üks Moskva Pravda tarku välispoliitilisi kommentaatoreid väidab oma arvates leidlikult, et inimõiguste rakendamise küsimuse esile tõstmine peab tiivustama NATO riike uute relvade muretsemisele ja sõjajõudude tugevdamisele.

Kommentaator Grigorjev kirjutab suure veendumusega, et paljud ameeriklased ei ole rahul president Carteri praeguse tuumarelvade vähendamise poliitikaga, mis ei anna soovitud tulemusi ning on viinud läbirääkimiste takerdumisele. Grigorjev väidab, et isegi Ühendriikide kodanlik ajakirjandus olevat mures, et Ühendriikide administratsioonil puudub reaalne lähenemisviis rahvusvahelistele probleemidele.

Jaa — ajad Kremlis ja partei ajalehtede toimetustubades on tõesti rasked. Enam ei ole Valges Majas Nixoni ja Fordi ega Ühendriikide välisministeeriumis Henry Kissingeri, kes olid nii suured „realistid", et olid valmis andma venelastele krediite, nisu ja tehnoloogiat ning allakirjutama tuumarelvade vähendamise kokkulepetele, mis andsid Moskvale suured eeliseid ning võimaldasid neid ameeriklasi alt vedada. Kuid endist olukorda ei aita enam taastada ka need Grimmi muinasjuttude taolised kommentaarid ja juhtkirjad, mis Grigorjev ja ta kaaslased Kremli näpunäidete kohaselt välja mõtlevad, kuid mis läänemaailmas ainult naljanumbritena tähelepanu äratavad.

Kuivõrd visalt hoiavad venelased kinni igast jalatäiest vallutatud territooriumist, näitab lugu nelja väikese Jaapani saarega, mis Stalin vallutas Teise maailmasõja lõppfaasis kui ameeriklased sundisid aatompommidega Jaapani alistuma. Need neli väikest saart asuvad Jaapani saarest Hokkaidost põhja pool ning venelased kasutavad neid tõeliselt sõjalisteks baasideks ning sõrve avaldamiseks Jaapanile.

Pahandused nende Moskva okupatsiooni alla kuuluvate saarte pärast on arenenud isegi juba nii kaugele, et Jaapani kommunistlik partei on N. Liidule selja pööranud. Jaapani kommunistide juht astus selle drastilise sammu pärast seda kui N. Liidu „Pravda" oli kinnitanud, et vallutatud saared moodustavad ühe osa N. Liidu territooriumist ning et Jaapani kommunistid tahavad nende saarte tagasi saamisega „võtta revideerimisele Teise maailmasõja tagajärgi".

Jaapani ja N. Liidu vahekorrad tõstis äsja Kremlis Brezhnevi poolt antud jutuajamisel üles ka jaapani ajalehe „Sahai" peatoimetaja. Brezhnev keerutas oma vastuses nagu kass palava pudru ümber ja väitis, et N. Liit on valmis Jaapaniga rahulepingut sõlmima „kui Jaapani pool läheneb kainelt reaalsusele, mis on välja kujunenud Teise maailmasõja tagajärjel."

See tähendab seda, et N. Liit ei ole valmis ühtegi jalatäit maad tagasi andma, mis ta okupeeris Teise maailmasõja ajal. Ja isegi vaatamata sellele, et ta vajab hädapärast jaapani kapitali ja tehnoloogiat oma Siberi maapõuevarade väljatoomiseks.

AMI

Eesti raamatud Kaasani hullumajas

„The New York Times" avaldas ülevaate vene dissidentide arreteerimisest ja vangistamisest N. Liidus, nende hulgas ka 32-a. luuletajannast Natalja Gorbanevskajast, kes Moskva arreteeriti meeleavalduse pärast tänaval inimõiguste nõudmiseks.

KGB naisagent lõi arreteeritud luuletajale autos vastu suud kui Natalia Gorbanevskaja hüüdis: „Elagu vabadus!" Arreteeritu paigutati Moskva kurikuulsasse Serbski instituuti, kust ta hiljem saadeti Kaasanisse erilisse hullumajja.

Asutises peeti kahes palatis kinni 150 naist, nendest enamus mõrvarid ja ainult 15 poliitilist vangi. Erakordselt rasketes tingimustes püüdis Gorbanevskaja vältida tõeliselt hullumeelseks jäämist sellega, et luges raamatuid. Venekeelseid raamatuid „ravialusele" ei antud, küll aga oli saadaval eesti- ja saksakeelseid raamatuid. Gorbanevskaja kumbagi võõrkeelt ei valitsenud, aga ta luges neid raamatuid siiski, ilma sõnadest ega nende mõttest aru saamata.

Eestikeelsete raamatute olemasolu vanglas näitas, et seal on varem kinni peetud ka eestlastest „hullumeelseid", kelle raamatud on jäänud raviasutisse.

Tiina Tuvikene

Suviharja rõõme

Päikese säravad lipud lehvivad niidul ja kingul,
õitseb ristikhein, moon, tähelillede kuldsed sõelad,
Tulikad, angervaksad, nurmenukkude kollane voor ... õhus
Kumiseb mesilaskoori sumisev suvelaul. Neiud, juustel
Kirevad lindid, säravad sõled rinnal, kõnnivad jaanikuu
Teel. Kiigemäelt kostab kaja, nooruse vallatut häält—
Heliseb viiulikeel. Sääl, kus lõokeste pesad ... lausa
Sillerdab sinas. Sõidaks kireva liblika tiival või
Ratsutaks kiili seljas üle nurme ja vee, igatsusega kaasa
Nõnda kuis suvetuul tulnud — ehk võiks mängida jälle nagu
Muretu laps, pihud täis rukkililli ... tunda end ajatumalt,
Otsekui igaveselt suve mahedas tuules — kuulates, mõistes
Metsade müstilist juttu, nende mühavat luulet. Talumees
Vaatab viljade lainet, rukkist ja nisu taeva kaugete kaarte
All ehib neid suvine mõrsjaloor ... õitsengu pidu. Kõik
Küll märkavad täna päikese säravaid lippe väljal, niidul,
Põllul ja kingul. Suviharja kuldses kumas avali aiavärav ...
Õhetab floks ja roos — tunned, kuis tuksub su süda suvega
Üheskoos sääl, kus õitseb päikese lill ja heliseb karjuse pill.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

25. ja 26. juunil on valvearstiks dr. Tari, tel. 922-3824.

Kas Tammsaare tehakse vene kirjanikuks?

Jaanuaris 1978 möödub 100 aastat meie suure kirjaniku A. H. Tammsaare sünnist. Kodumaal on juba mitmesuguseid ettevalmistusi tehtud selle tähtpäeva tähistamiseks alates Vargamäe talude ja ümbruskonna korrastamisega. A. H. Tammsaare teoseid on võetud kirjastuse kavasse, samuti koguteoseid A. H. Tammsaare kohta. Ainult paguluses on meie kultuuriorganisatsioonid seni püsinud vaikivas olekus, kuigi aeg on juba poole aasta kaugusele jõudnud.

Nüüd avaldas maikuu lõpul ilmunud „Rahva Hääl" teate, et A. H. Tammsaare sünnipäeva tähistamine on organiseeritud üleliiduliseks ja sellega koos moodustatud ka vastav juubelikomitee kus esimeheks on A. Tshakovski, esimehe asetäitjaiks V. Väljas, P. Kuusberg ja J. Surovtsev. Komiteesse kuuluvad 50 liiget erirahvustest, kus ainult A. Green, J. Kross, E. Sõgel, A. Toome ja O. Utt on eesti nimedega. Juubelikomitee vastutavaks sekretäriks on V. Ruber.

Kuidas see üle poolesaja liikmega komitee mõtleb oma tööd kavandada sellest veel ei räägitud kuigi A. H. Tammsaare teosed on ka mitme teise liiduriigi kirjastuskavades, kus neile on ettenähtud eriti suured tiraazhid. Komitee liikmed on peamiselt venepäraste nimedega.

Sündmuse üleliiduliseks laiendamine võib tekitada sellise ohu, et A. H. Tammsaarest tehakse vene kirjanik.

Tartu ülikooli raamatukogu 175-aastane

Tartus tähistati ülikooli teaduslikku raamatukogu 175. aastapäeva, mispuhul toimus „Vanemuise" kontsertsaalis kolmepäevane teaduslik konverents. Üheks ettekandeks oli ülevaade raamatukogu tegevusest sõjajärgseil aastail. Kui ülikooli raamatukogu omal ajal teenindas peamiselt teadlasi, siis nüüd on sellele ligipääs võimaldatud ka teistele, kuna iga kümnes Tartu elanik olevat raamatukogu kasutaja. Ülikooli raamatukogus on ligi 3,4 miljonit trükist, nende hulgas palju haruldasi teoseid. Praegu on käimas uue raamatuhoidla, nagu raamatukogu hoonet nimetatakse, ehitamine, kus on ruumi üle 5 miljoni köite jaoks. Seoses juubeliga korraldati raamatukogus ka raamatunäitus.

ESTO MUTUAL FUND, LTD.

Aktsia hind reedel, 17. juunil $5.15

Walwyn, Stodgell, Cochrane Murray Ltd

145 King St. W., Room 1900
Toronto, Ont. M5H 1J8.

Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

JAAN ALMER

KATUSETÖÖD

Tel. 699-5295

Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

H. KIRIK
Insurance Agency

KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Raagus Kotkajärve. Uskumatu pilt jaanipäevast — Kotkajärve peamaja raagus puude vahel. All — röövikud otsivad nukkumispaika. Paremal — telkröövik „telk" metskirsi okstel.

Fotod: Ester Mihkelson

Kotkajärvele saabub uus kevad

Loodus teeb heaks röövikute kahjustuse

Ontario järvedemaal, mille hulka kuulub Muskoka, Haliburton ja Algonquin Park — seega ka skautlike noorte Kotkajärve — möllavad juba teist aastat kaks röövikuteliiki: leherööv ik ja n. n. telk-röövik. Mõlemad liigid toituvad lehtpuude lehtedest ja arvuka siginemise korral teevad puhta töö, nii et metsad on raagus nagu talvel. Kotkajärvel tuleb tänavu kaks noortelaagrit ja Metsaülikool — kõiki osavõtjaid huvitab, et metsad oleksid rohelised nagu suvel.

Mõlema röövikuliigi levikuplahvatus toimub tavaliselt iga veerandsaja aasta järele. Eelmisel korral tegid röövikud oma töö 50-date aastate algul, just enne Kotkajärve omandamist Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi poolt. Seekordne plahvatus algas möödunud aastal, kevadel söödi värsketest lehtedest paljaks peaagu kõik lehtpuud ja keskusvel ilmusid hoonete katuseräästaste alla ja puude oksakohtadele, nukkunud röövikute valged villatupsud ja „telgid".

Sügissuvel ilmusid nukkudest pruunikashallide kuni beezhide tiibadega väikesed liblikad. kes enne hukkumist sügisel munesid munad järgmise aasta röövikute jaoks.

Plahvatuse korral on putukate populatsioon nii suur, et metslinnud ei suuda täita oma ülesannet putukakontrolli alal ei munade, nukkude, liblikate ega röövikute hävitamisega. Keemiline tõrje, mille suhtes inimesed viimasel ajal on muutunud väga ettevaatlikuks, on kahe teraga mõõk, kuna see kahjustab samal ajal kalu, linde, kahepaikseid ja väikeloomi. Tänavu kõneldi röövikute erimürgist, mis pidi halvama ainult nende söömisvõimet ja põhjustama surnuksnälgimise. Kas ja kui laialt seda tõrjeainet kasutati, ei ole teada.

Igal juhul on röövikute massid, mis liikusid lõuna suunas ja ronisid toitumiseks igale ettejuhtuvale lehtpuule, kaotanud oma hoo.

Näib, et neil pole jõudu isegi mitte nukkumiskohti otsida ja massiliselt sureb neid puutüvedel ilma näilise põhjuseta. Pikemaks ajaks päikese käes peatumine või roomamine üle päikesest kõetud kalju, võib põhjustada rööviku kuivamise.

Massilise hävinemise tõttu võib loota, et röövikute plahvatuse kolmas aasta, mis veel võiks järgneda, jääb tulemata. Sellest lootusest hoolimata tuleks hävitada hoonete juurés nukkusid maha pühkides ja puudel asuvaid „telke" tulega põletades. Kuna puude lehed fotosünteesi protsessiga varustavad puid toiduga, siis on lehtede häving puudele saatuslik.

Loodus on aga selleks valmistunud ja tuleva-aastaste lehtede pungad. mis normaalselt seisaksid tänavuste lehtede kaenlas kuni tuleva kevadeni, hakkavad tänavuse lehestiku vigastamise korral kiiresti arenema ja annavad puule uue lehestiku.

See on enamasti väiksem kui esimene komplekt, kuid täidab oma ülesande.

Nii on võimalik laagris viibivatel noortel teha loodusvaatlust ja näha uut „kevade tärkamist" sügissuvel — hiirekõrvade pakatamist ja lehtede avanemist. Metsaülikooli ajaks peaks loodus olema juba üsna roheline, nii et oskamatu silm kahjustusi ei märka. Looduses ei ole ühtegi halba ilma heata. Röövikute plahvatus põhjustas tänavu alusmetsa taimestiku ja noorte okaspuude erakordselt hoogsat kasvu. Kalade, konnade ja lindude toidulaud oli väga rikkalik ja lindudel suured munakurnad ning palju poegi. Metsaalune maapind sai erakordse väetise puruks näritud lehtede ja massiliselt surnud röövikute näol.

Toronto Eesti Segakoor Vancouveri Eesti Päevadele

Sõidab välja 30-liikmelises koosseisus

Toronto Eesti Segakoor pidas mai kuus järjekordse aasta peakoosoleku. Koosoleku päevakorra tähtsamaks punktiks oli sekretäri ja laekuri valimised. Teenistusvanuse tõttu langesid välja ja loobusid uuesti valimisest koori kauaaegne ja lugupeetud sekretär Saade Ristmäe, kes on koori juhatuses 20 a. kohusetruult oma ametit pidanud. Samuti loobus uuesti valimisest laekur Helle-Mai Jõgi kes juhatuses on 10 a. tubli panusega töötanud.

T. E. Segakoori uueks sekretäriks valiti Tamara Norheim ja laekuriks Endla Meriorg.

Möödunud aastal juhatusse valitud liikmed täidavad järgmisi ülesandeid:

Georg Teres — esimees, Linda Kook — abiesimees, Erik Mesikäpp — varahoidja, Victor Rein — abisekretär, Arnold Sagur — koorivanem, Ly Reiart — abikoorivanem, Linda Raudjalg — välisinformatsiooni korraldaja.

Revisjoni-komisjoni valiti: Nelly Hubel, Helle-Mai Jõgi ja Theodor Allik. Ürituste toimkonda valiti: Alise Kodanipork ja Meeri Lehesalu.

Juulikuus toimuvatest Läänerannniku Eesti Päevadest Vancouveris võtab Segakoorist osa umbes 30-liikmeline grupp.

Sügisel 5. novembril on ettenähtud kooril kontsertreis Chicagosse.

Uus geoloogia doktor

Geoloog Urve Tarning-Miller Stokholmist kaitses 1. juunil Lundi ülikooli juures oma doktoriväitekirja „Kvartenaarne stratigraafia Alnarpi orus". Peaoponendiks oli üks vastava ala silmapaistvamaid asjatundjaid taani professor Svend Torkild Andersen, kes suhtus U. Tarning-Milleri väitekirja väga tunnustavalt. Värske doktor kuulub akadeemiliselt Eesti Naisüliõpilaste Seltsi, kelle poolt olid saadetud promotsioonile lilled. Õhtul anti pidulik eine.

3. juunil toimus pidulik rongkäik aupaukude saatel ja doktorikübarate pähepanemine, millest võttis osa ka eelmisel aastal doktoreerunud Tiit Kauri.

Kanada parlament mures inimeste tagakiusamise pärast

Belgradis toimuva konverentsi kokkutuleku päeval, 15. juunil, millal balti rahvad Ottawas pidasid piduliku kontsert-jumalateenistuse küüditatute mälestamiseks, tegi parlamendiliige dr. Stanley Haidasz parlamendis ettepaneku, et parlament kutsub Helsingi deklaratsioonile allakirjutatud riike üles ausalt täitma inimõigusi ja nendega seoses olevaid rahvusvahelisi kokkuleppeid, ja väljendab kanadalaste muret nende inimeste rõhumise ja tagakiusamise pärast, kes taotlevad põhilisi vabadusi. Ettepanek, mida toetas parlamendiliige Lloyd Francis, võeti vastu ühel häälel.

Muusikapidustused Soomes

N. Y. „Daily News" kirjutab, et tänavu toimub Soomes, Savonlinnas muusikapidustus, kus muide esitatakse kaks uut soome ooperit „The Last Temptation" (Viimane kiusatus) ja „The Horseman" (Ratsanik). Esimese on kirjutanud 8 a. tagasi Joonas Kokkonen ja see käsitleb soomlase Paavo Ruotsalainéni poolt juhitud mässu Vene ülemvõimu vastu 19. sajandil. Teise ooperi autoriks on Aulis Sallinen ja selle muusika olevat moodsam. Leht ütleb, et need ooperid oleksid tõmbenumbriks ka N. Y. City ooperis.

TORONTO LINN 1977 KINNISVARAMAKSUD

Vastavalt Municipal ja Assessment Act'ile ja Toronto linna määrustele nr. 301-77 ja 300-77 on kinnisvaramaksud 1977. aastaks kindlaks määratud. Vahepealsetele arvetele lisaks kuuluvad ülejäänud arved tasumisele järgmiselt:

Kõik linnajaod	Neljas osamaks	Viies osamaks	Kuues osamaks
	29. juunil	31. augustil	19. oktoobril

Kinnisvaramaksude arved kõigis linnajagudes postitati 15. juunil või enne seda.

Maksumaksjad, kes ei saa oma arveid ettenähtud kuupäevadel või varsti pärast eelpoolmärgitud kuupäevi, peavad koheselt pöörduma kas isiklikult: Tax Information Counter, Main Floor, City Hall, telefonil: 367-7115 või kirjalikult: Tax Collector, City Hall, Toronto.

MAKSUDE TASUMINE: Makse võib tasuda osamaksude täies summas igas Metropolitan Toronto panga osakonnas ainult antud tähtpäeval või varem (pangad võtavad asjaajamise eest väikese tasu).

Tshekid ja postirahakaardid kirjutada City Treasurer'i nimele ja saata posti teel City Hall'i.

Kantseleituntnid: 8.30 e.l. kuni 4.30 esmaspäevast kuni reede pärastlõunani.

W. A. WILFORD
City Treasurer

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

281 DANFORTH AVE. TEL. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.

Soome rukkileib

EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID

Suvised äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8.30—2. Esmasp. suletud.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$28.—	$30.—
Poolaastas	$14.50	$15.50
Veerandaastas	$ 8.—	$ 8.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$46.—	$51.—
Poolaastas	$23.50	$26.—
Veerandaastas	$12.50	$14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $60.—, poolaastas $30.50, veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „----" ---------- ---------- 197---. Tellimise katteks lisan $ ------- siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ----------

Aadress ----------

ARMAST VENDA

SERGEI PADU

sündinud 8. augustil 1908 Käinas
surnud 18. juunil 1977 Norrköpingis

mälestavad leinas

ÕDE abikaasaga Kanadas
VEND abikaasaga Eestis ja
tädi MARIA

ARMAST

MART MEIUSI't

surnud 12. juunil 1977 Sydney's, Austraalias

mälestavad sügavas leinas

LY ja FELIX KRABI
ristipoeg KAAREL KRABI
REET ja UDO PETERSOO

KALLIST SÕPRA

MART MEIUSI't

surnud 12. 6. 1977 Sydneys, Austraalias

mälestab kurbuses

AUGUST KUBJA

ARMAST SUGULAST

ANNA TÜRK'i

mälestavad

MARIA SUTT ja
LAPSED peredega

HEAD SÕPRA

ANNA TÜRK'i

mälestavad

EDUARD POOM perega
MEINHARD VAHER perega

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBI LIIGET

ANNA TÜRK'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 106 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

467 Sherbourne St, Toronto 5, Ont.
Telefon 924-1408

KALLIST EMA, VANAEMA JA VANA-VANAEMA

HELENE PETERMANN'i

neiuna Juhkam
sündinud 20. detsembril 1893 Pärnus
surnud 21. juunil 1977 Torontos

mälestavad sügavas leinas

tütred ELLEN ja
HELJO perega

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBI LIIGET

EMMA RANNAMETS'a

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

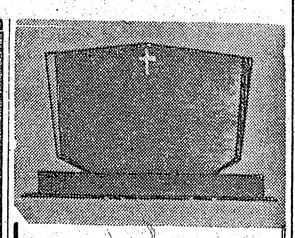

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.

Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Küüditamispäevad kuulutati Hamiltonis leinapäevadeks

HAMILTON (VE) — 12. *juuni* lõuna ajal kogunesid eesti, läti ja leedu rahvusgruppide liikmed Hamiltoni linnavalitsuse ette, kus toimus Leedu Seltsi korraldusel ühine küüditamise-mälestusaktus. Sündmusest osavõtt oleks pidanud palju suurem olema, seda ka eestlaste osas, kellede vähesus eriti tunda andis hümni laulmisel.

Esimesena tervitas baltlasi nende kurval mälestuspäeval Hamiltoni linnavolikogu liige Bob Morrow, lugedes ette linnapea Jack MacDonald'i poolt deklaratsiooni — kuulutada 13. ja 14. juuni leinapäevadeks Hamiltoni linnas. Lõpetades andis ta selle deklaratsiooni üle leedu esindajale.

Eestlaste osas oli korraldajaks H. E. S. abiesimees Andres Adler, kelle poolt oli ka lühike, kuid väga hea ja kokkuvõtlik sõnavõtt 36 aastat tagasi toimunud kurbadest päevadest Eestis.

Lipuvalve korraldajaks H. E. V. Ü. poolt E. Lindaja ning lippude juures Johannes Ester, rahvaröivastes Virge-Kai Lindaja ja Ellen Lindaja ning H. E. V. Ü. lipu all A. Himma, E. Lindaja ja M. Pertens. Sõnavõttudaga esinesid veel läti ja leedu esindajad ning külalisena tervitas Poola veteranide esindaja.

Kõne oli Leedu Keskuse esindajalt Ottawast. Kõneleja puudutas Helsingi ja Belgradi konverentse ja soovitas ikka ja jälle meenutada oma parlamendiliikmeile meie saatust, et seda viga ja massküüditamist enam ei korduks. Inimestele, kellel vabadus on olnud tavaks, ei oska hinnata selle väärtust ega vabaduse kaotuse suurust. Lõpetades sõnas ta, et meil kellelgi ei ole õigust seda ülekohut kunagi unustada.

Kavas oli veel 4 laulu leedu noorte koorilt, mille järgi koondati rahvahulk rongkäiguks.

Ees rahvaröivas daamide poolt kantud pärjad, millele järgnesid kirikuõpetajad ja lipud. Marsiti paar tänavat eemal asuva langenute mälestussamba juurde Gore parki, kus eestlaste poolt mälestas langenuid H. E. V. Ü. esimees A. Jurs ning sõnavõtu lõpul asetasid Virge-Kai ja Ellen Lindaja sini-must-valgete lintidega rukkililledest pärja samba jalale. Ühine baltlaste leinapäev lõppes Kanada hümniga.

Praost külastas Hamiltoni kogudust

Assessor õp. Oskar Puhm tegi kui Kanada Eesti praost küüditamisepäeval oma esimese visiidi Hamiltoni kogudusele.

Praost Puhm võttis osa küüditatute mälestamise jumalateenistusest, olles külalisjutlustajaks. Liturgistina teenis koguduse õpetaja T. Nõmmik. Teenistus toimus õhtuteenistuse korra järgi ning lipuvalves seisid Hamiltoni Võitlejate Ühingu liikmed.

Pärast teenistust võttis praost külalisena osa Hamiltoni koguduse nõukogu koosolekust ja tutvus lähemalt nõukogu liikmetega. Praost tundis huvi koguduse rõõmude ja murede vastu ning avaldas lootust, et meie kristlik koostöö praostkonna raames on tulevikus kõikidele kogudustele üha suuremaks kasuks.

Praostil on kavas ka tulevikus aeg-ajalt külastada praostkonna kogudusi, eriti neid, milledega ta ei ole varematest aegadest tuttav.

Alberta peaminister Kremlis

9. juunil võttis NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimees A. N. Kossõgin Kremlis vastu Kanada Alberta provintsi peaministri P. Lougheedi. teab okup. Eestis ilmuv „Rahva Hääl" ja jatkab:

Sõbralikus õhkkonnas möödunud juttuajamisel vahetati mõtteid NSV Liidu ja Kanada koostöö edasiarendamise üle mitmesugustes valdkondades. Rõhutati NSV Liidu ja Kanada mõlemapoolset püüet süvendada stabiilseid heanaaberlikke suhteid.

Jutuajamisel viibisid NSV Liidu suursaadik Kanadas A. N. Jakovlev ja NSV Liidu Välisministeeriumi kolleegiumi liige V. P. Suslov ning Kanada suursaadik NSV Liidus R. Ford ja Alberta põllumajandusminister M. Moore.

Volgasakslased pakuvad vahetuskaupa

Grupp volgasakslasi, kes juba ammugi tahavad välja rännata Saksamaale, pole aga seni selleks luba saanud, on saatnud Lääne-Saksa kantsler Schmidtile kirja, et see Moskva võimusid mõjutaks väljasõiduloa andmiseks. Kirjas öeldakse muuhulgas:

Saksa kommunistid, kes Lääne-Saksamaa eluga ei ole rahul, tuleks volgasakslaste vastu välja vahetada. Nõnda pääseksid Saksamaa kommunistid oma töötatud maale ja meie, volgasakslased, pääseksime oma isade maale tagasi.

Idee on ilus, kirjutab Hamburgi ajaleht „Bild", sellel on ainult üks iludusviga: Lääne-Saksa kommunistid ei taha mingi hinna eest kapitalistlikult maalt lahkuda ja Venemaale elama asuda.

(VES)

Ilmastiku uperpallid

LONDON — Euroopas valitsevad ebamäärased ilmastikuolud, kuna eripiirkondades võimutsevad rahetormid, külma- ja kuumuselained. Nii algas suvi Soomes ja Rootsis suure kuumuselainega, kuid samal ajal kannatasid inglased tugeva külmalaine all ning Lääne-Saksamaal sünnitas rahetorm palju kahju. Kuumuselaine Rootsis järgnes erakordselt külmale kevadele. Samuti elasid portugallased üle kiilmema ja vihmaseima kevade viimase viie-kuuekümne aasta jooksul. Samal ajal teatatakse aga Moskvast, et seal on olnud erakordselt ilus ja päikesepaisteline kevade. Itaaliast saabunud andmete kohaselt oli seal kevad vihmane ja külm, hävitades rohkesti puuviljasaaki, kuid nüüd on külmalainele järgnenud soojad ilmad, mille tulemusena paljud siirduvad mereranda päikest võtma ja vees karastust otsima.

Hiidlaste jaanituli

Hiidlaste jaanituli, mis toimus möödunud laupäeval, algas nagu alati vihmas, kuid muutus peatselt päikesepaisteliseks, ja lõppes leebes suveöös.

Jaanituli algas seekord jumalateenistusega. Seltsi esimees Ludvig Wahtras tutvustas jaanitulelistele pastor Edgar Toompuud, kes on pärit esimehe kodukoha lähedusest. Samuti solist Asta Kaupsi ja Peeter Kaupsi, kes hoolitses jumalateenistusel saatemuusika eest. Aadu Aaslepp luges Piiblist päevakohase teksti ning pastor Toompuu võttis oma sisuka jutluse aluseks väite: „Jumal on olemas!" Asta Kaups kaunistas jumalateenistust soolopaladega.

Jumalateenistuse lõpuks oli tuul rebinud katki pilvekatte ja päikesekiired asusid kiiresti kuivatama maad. Perenaistel oli selleks ajaks ainelaud korraldatud ja serveerisid kapsasuppi ning võileibu ja saiu kohvi kõrvale.

Seejärele algasid spordivõistlused ja killamängud, mida kutsuti suure tõsidusega hiiu olümpiamängudeks. Võrkpallivõistluse noorte ja vanade vahel võitsid noored, saades auhinnaks Elm Woodwork Co. rändkarika.

Videviku saabudes süüdati jaanituli, kus lõkkevanana tegutses Edgar Liik. Selleks ajaks oli rahvast kogunenud juba kaugelt üle 100 inimese. Esimees Wahtras ütles avasõna ja mälestati eelmisel suvel igavikku varisenud peremees Anton Martinit. Alfred Eensalu mängis lõõtspillil vanatantsumuusikat ja Ludvig Nigu esitas viiulipalasid. Omapärase orkestri moodustasid Otto Pajur akordionil ning Ruudi Viinamäe trompetil. Tantsulugusid mängis ka Valter Raamat, kuna „kohaliku orkestri" moodustasid Eldor Vainole, Helmuth Randlepp, Einar Vähi ja Valve Martin.

Õhtu kõrgosaks olid laulutrio „Säde" poolt ettekantud palad: „Suvihari" ja „Taevas" ning „Kuldsel järvel", viimase autoriks on Arni Käärid. Seejärele esitati kaks omaloomingut: „Kajakas" ja „Tuult ei olnud". „Sädemete" hulka kuuluvad Merike Toomes, Kristina Meipoom ning Andres Tamm.

Pärast tantsulugude lõpetamist kostsid ühislaulud veel kuni poole ööni.

KIRIKUD

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
(Eesti Maja lähedal)

Laupäeval, 25. juunil kell 9.30 hommikul HINGAMISPÄEVAKOOL; kell 11 e. l. jutlus.

Laupäeval, 2. juulil koguduse väljasõit Keswick'i laagrisse. Lähemateks teadeteks helistada tel. 691-2848.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

KALMISTUPÜHA jumalateenistused pühapäeval, 26. juunil: **kell 11 hommikul** Westminister Memorial kalmistul; pärjapanek. **Kell 2 päeval** Mt. Pleasant kalmistul. Mõlemal jumalateenistusel teenib õp. O. Puhm ja mängib Valmulik Orkester I.-P. Korjuse juhatusel. Mälestamisi.

ÕPETAJA KÕNETUNNID neljapäeviti kl. 6—8 õhtul. Muul ajal õpetaja kodusel või kiriku telefonil, mittevastamisel 422-5719.

Ülikoolide lõpetajaid

State University of New York Downstate Medical Centeri Brooklynis, N. Y. lõpetas BS kraadiga radioloogia ja tehnoloogia alal Henno Tarikas (korporatsioon Ugala). Ta asus tööle sama ülikooli Medical Centeri haiglas, Brooklynis. Lõpetaja on tuntud meie noorteperes silmapaistva käsipallisportlasena, võisteldes ka praegu ühes New Yorgi meeskonnas. Eduard Tarikase perekonnas on Henno nooremana neljast lapsest viimane ülikooli lõpetaja oma kahe õe ja venna järele.

Anne-Mai Kaunismaa lõpetas Montrealis Concordia ülikooli B.Comm. kraadiga Magna Cum Laude ärilise administratsiooni ja arvepidamise alal. Ta on sündinud Tallinnas 1939. aastal ning omandanud alghariduse Stokholmis Eesti Algkoolis ja keskhariduse Montrealis. On asunud töökohale Torontos Touche Ross firma juures ning õpib edasi, et saavutada revidendi (Chartered Accountant) diplomit. On tegutsenud aktiivselt gaidijuhina Montrealis ja Torontos.

Eestis hakat võitlema al vastu

Eestis on praeg alkoholism, mis r kita hiigelkahjusi vaid on ruineerin ja jätab lohutama praegusest ühisk on mõistetav kur alune rahvas otsi gendust oma olu

Kuid alkoholism tekitanud vajadu võitlusele asumis poolt viina kõik on vastuaktsiooni naeruväärseiks. N jale hakatud ka abinõusid otsima Hääle" ühest vii selgub, tahetakse kõigepealt pida vormide alusel. N gu kümme tuhat rentsi ja seminar tase propaganda Eesti ühingu „T töö tulemus. Tän siooni jätkatud j juba ligi neli tuh on pidanud juris dagoogid. Sellest oma ettekandes nõukogu juures a võitlemise kom „Teadus" teadus Põder.

Asi on olnud a nistrite nõukogu mehe asetäitja V arutati näitliku a musi. Selles kü rahvakontrolli k asetäitja R. Keer. vitas kultuuri-, ha hoiuministeeriumi organisatsioonidel gevust alkoholism gi võeti vastu s olid suunatud võitlusele joomise ki viinamüügi kio seni suletud.

OLEV S. MAIMET
Sündinud Toront riduse sai Englanti tavassa Koulussa I tuuriumi sooritas I leges, Torontos.
Lõpetas käesolev terloo Ülikooli elek duskonna Bachel Science kraadiga.
Akadeemiliselt ku taliasse.

Ahvi süda ei inimest

KAPLINN — Ma rurg Christiaan Ba ritas aastaid taga dame siirdistutami teostas nüüd uue operatsiooni, opere aastase noore naise dame asemele paa me. Naine suri siis rast operatsiooni ni mainib, et paavian väike naise elu pä Barnard lubab tule sellisteks operatsi pansi südant.

KÕIKID KINDLUSTU
H. LATER Ltd
"INSURA
1182 Bathurst S
(Bathurst—St
Telefon kontoris

Eestis hakatakse võitlema alkoholismi vastu

Eestis on praegu suureks ohuks alkoholism, mis mitte üksi ei tekita hiigelkahjusid töökohtadel, vaid on ruineerinud perekonnaelu ja jätab lohutamatu pildi sealsest praegusest ühiskonnaelust. See on mõistetav kuna okupatsioonialune rahvas otsis alkoholist kergendust oma olukorrale.

Kuid alkoholismi suur levik on tekitanud vajaduse selle vastu võitlusele asumiseks kuigi üheltpoolt viina kõikjal saadavalblek on vastuaktsiooni jutud muutnud naeruväärseiks. Nüüd on siiski asjale hakatud karmimaid vastuabinõusid otsima ja nagu „Rahva Hääle" ühest viimasest numbrist selgub, tahetakse seda võitlust kõigepealt pidada propagandavormide alusel. Nimelt on peaaegu kümme tuhat loengut, konverentsi ja seminari alkoholismivastase propaganda alal tegutsenud Eesti ühingu „Teadus" mulluse töö tulemus. Tänavu on seda aktsiooni jätkatud ja on korraldatud juba ligi neli tuhat loengut. Neid on pidanud juristid, arstid ja pedagoogid. Sellest on rääkinud oma ettekandes ka ministrite nõukogu juures asuvas joomisega võitlemise komisjonis ühingu „Teadus" teaduslik sekretär K. Põder.

Asi on olnud arutusel ka ministrite nõukogu istungil, kus esimehe asetäitja V. Käo juhatusel arutati näitliku agitatsiooni tulemusi. Selles küsimuses esines rahvakontrolli komitee esimehe asetäitja R. Keer. Komisjon soovitas kultuuri-, haridus- ja tervishoiuministeeriumil ning teistel organisatsioonidel hoogustada tegevust alkoholismi tõrjeks. Kuigi võeti vastu soovitused, mis olid suunatud intensiivsemale võitlusele joomise vastu, pole ühtki viinamüügi kioskit ega putkat seni suletud.

OLEV S. MAIMETS

Sündinud Torontos 1951, keskhariduse sai Englantilaisessa Valmistavassa Koulussa Helsingis ja abituuriumi sooritas De La Salle Colleges, Torontos.

Lõpetas käesoleval kevadel Waterloo Ülikooli elektri-inseneri teaduskonna Bachelor of Applied Science kraadiga.

Akadeemiliselt kuulub Korp! Rotaliasse.

Ahvi süda ei päästnud inimest

KAPLINN — Maailmakuulus kirurg Christiaan Barnard, kes sooritas aastaid tagasi esimese südame siirdistutamise operatsiooni, teostas nüüd uue sensatsioonilise operatsiooni, opereerides ühe 26-aastase noore naise vigastatud südame asemele paavian-ahvi südame. Naine suri siiski peatselt pärast operatsiooni ning dr. Barnard mainib, et paaviani süda oli liiga väike naise elu päästmiseks. Dr. Barnard lubab tulevikus kasutada sellisteks operatsioonideks shimpansi sidant.

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1182 Bathurst St., 4 kord (Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Külalisi ja vastuvõtjaid Tallinna paviljonis möödunud pühapäeval. Pildil vasakult EKN abiesimees W. Pent. Tallinna üks missidest Linda Niitenberg, Kanada parlamendiliige kol. K. Robinson, paviljoni miss Tiina Järviste, pr. Robinson, Ellen Peterson ja K. Jõgi. Foto: T. Säägi

Tallinna paviljoni eeskava tõmbab kokku külalisi

Kanada parlamendiliige kol. Ken Robinson Eesti Majas Tallinna paviljonis

Rahvarohked karavanipäevad Tallinna paviljonis jätkuvad. Laupäev oli niiöelda pikk päev kuna paviljon avati kell 3 p.l. ja oli avatud ligemale kesköönì. Samase pikkusega oli pühapäev. See on nõudnud palju tööd ja arvukas abiliste ning esinejate pere on kohusetundlikult oma ülesandeid täitnud.

Laupäeval esines Toronto Eesti Vanemgaidide koor, moodsat naisvõimlemist esitasid Helene Tiiduse tüdrukud nii lasterühm kui ka vanemad. Kaugemaiks esinejaiks olid Hamiltoni Helletajad O. Kopvillemi juhatusel esitades oma kava kahel korral. Hilisõhtul esinesid veel paaril korral Helene Tiiduse tüdrukud ja „Külapoisid" oma kõiki nakatavate lauludega.

Külastajaid liikus pidevalt ringi tutvudes näituseruumides olevate väljapanekutega ja eesti toitudega.

Ettenähtud kanada külaline senaator P. Yuzyk jäi tulemata ettetulnud autoviperuse tõttu.

Pühapäeval esines segakoor „Leelo" E. Purje juhatusel, Kalev-Estienne esines kahel korral, õed Lindaud laulsid, Helene Tiiduse tüdrukud esinesid võimlemisega, Andres Raudsepp ja ansambel „Karvurid" esitasid humoristliku loo ja A. Raudsepa teine ansambel „Kaske" esitas laule ning viimasena esinesid „Külapoisid". Viimaste lauluettekanded võeti vastu sellise vaimustusega, et nad kutsuti kolm korda uuesti lavale.

Pühapäeval oli väliskülaliseks Kanada parlamendiliige kol. Ken Robinson.

Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo tutvustas talle väljapanekuid. Sõjamehena oli ta väga huvitatud Montreali eesti noorte laskeauhindadest, milliseid eestlased on Briti maailmariigi võistlustel võitnud viimased 12 aastat. Ta ütles, et tal on päris piinlik kanadalane olla kuna selle on pidevalt võitnud eestlased, aga oli eestlastele siiski tänulik, et need võidud on Kanadasse toodud.

Kunstnik E. Ruberg tuli Karavani Tallinna esinema tingimusel, et tema väljapanekute ruumi keegi ei tuleks joogiklaasiga.

Selletõttu ongi kohe ukse juures silt, et näituse ruumi ei saa tuua toitu, jooke ega selles pole lubatud suitsetada. Tema akvarellid on külastajate juures tähelepanu leidnud, mitu neist on müüdud. Kunstnik ise demonstreeris suure entusiasmiga oma loomingu tekkelugusid, aga samavõrdselt laskespordiga seotud küsimusi.

Möödunud esmaspäeval toimus Tallinna paviljonis Kanada meistriks tulnud „Estonians" korvpallimeeskonna austamine. Meeskonnaliikmetele, kelledest enamus on teistest rahvustest kuid kes esinevad eestlaste nime all, annetati mälestuseks ilusad Eesti vapiga varustatud albumid. Meeskonda ja selle saavutusi tutvustas L. Leivat, kuna meeskonnaliikmeid esitas treener Harry Liiv. Esmaspäeval viibis Tallinna paviljonis ka naissoost senaator J. Nieman. Teisipäeval külastas Tallinna paviljoni koos abikaasaga Toronto linnanõunik F. Bevis, kes jälgis pikema aja kestel ka ettekandeid. Teisipäeva õhtul esinesid ettekannete osas uus 10 liikmeline meeste lauluansambel „Karvurid" Andres Raudsepa juhatusel, „Kungla" rahvatantsijad ja Kalev-Estienne võimlejate kolme- ja neljaliikmelised grupid.

Kanada meistriks tulnud „Estonians" korvpallimeeskonna austamine Tallinna paviljonis. Tagaplaanil meeskonnaliikmed, kelledele üle anti albumid. Esiplaanil mikrofoni juures meeskonna treener H. Liiv, kes tutvustas mängijaid. Foto: T. Säägi

Kanada parlamendis atakeeritakse RCMP-d

OTTAWA — Kanada parlamendis on esiplaanile kerkinud uus tulipunkt, kuna konservatiivid ja sotsialistid süüdistavad RCMP-d omavolilises tegevuses ja endist Kanada kohtuministrit Jean-Pierre Goyer'i, et ta laskis RCMP-l seadusevastaselt tegutseda. Nagu nüüd on selgunud, teostas RCMP 1972. aastal ilma vastava volituseta sissemurru ühe Montrealis tegutseva pahempoolse organisatsiooni peakorterisse ja teostas seal läbiotsimise. Selle kohta saadeti tolleaegsele kohtuministrile Goyer'ile kiri, millele aga Goyer jättis RCMP kõrgemate juhtide soovitusel vastamata.

Jean-Pierre Goyer ei ole vahejuhtumi kohta parlamendis andnud seletust ehkki teda on pidevalt rünnanud konservatiivide ja sotsialistide partei liikmed. Peaminister Trudeau mainis, et Goyer käitus õieti kui ta jättis RCMP juhtide nõuande kohaselt temale saadetud kaebuse vastamata.

Konservatiivid ja sotsialistid nõuavad vahejuhtumi kohta kuningliku komisjoni uurimise korraldamist

ning Goyeri lahkumist varustuse ja teeninduse ministri kohalt. Vahejuhtumit on juba hakanud uurima Quebeci võimud.

RCMP teostas 1972. aastal läbiotsimise Montrealis l'Agence de Presse Libre du Quebeci ruumides, kuna seda organisatsiooni kahtlustati sidemetes Quebeci terroristidega. Konservatiivide partei liige parlamendis Elmer MacKey süüdistab RCMP-d,

et see on mõned nädalad tagasi põletanud mitme tonni ulatuses salajasi dokumente, kuid RCMP juhtivatest ringkondadest lükatakse see süüdistus kategooriliselt tagasi.

Tervitusi võidupühaks!

Koondame oma ühiskonna majandusliku jõu eestluse sihtide teenistusse.

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

National Estonian Foundation of Canada

Annetus ja pärandussummad vabastatavad tulu- ja pärandimaksust.

958 Broadview Ave. Toronto, Ontario M4K 2R6

VÕIDUPÜHA

puhul tervitab kaasmaalasi

EESTLASTE KESKNÕUKOGU KANADAS

Läbi Toronto Karavanilinnade kultuurisära

Kuigi Torontos avati juba reedel 51 Karavanilinna, toimus ametlik pidulik avamine laupäeva keskhommikul. Ränk vihmasadu aga segas ettevalmistatud kava ja muutis selle raekoja ääsra all lühikeseks sündmuseks kuigi kolm orkestrit hoidsid meeleolu kõrgel. Paarisajapealisele, peamiselt linnapeadest ja missidest koosnevale publikule ütles avasõnad Karavanikomitee esimees L. Kossar, misjärgi kõnelesid Toronto linnapea D. Crombie ja Kanada parlamendiliige C. Caccia, kes hindasid Karavanipidustuse tähtsust mitmekultuurilises ühiskonnas. Mehhiklaste 3-liikmeline orkester mängis hoogsaid viise ja omapoolse tervituse ütles Mehhiko saadik.

*

Karavanikülastajad on jälle pikkades sabades ukrainlaste paviljonide uste ees. Odessa paviljon on eelmistel aastatel andnud igakord uue, selleks loodud programmi ja tänavune „Celebration" (Pidulik mälestamine) nime kandev muusikaline-tantsuline lavastus jätkas sama suunda. Selles kajastus ukrainlaste mineviku ja tänapäeva vaimu, mis leidvat kõikjal õnne. Arvukas tegelaskond, head lauljad ja oskuslik koreograafia tagasid nauditava lavaelamuse. Ukrainlastelt tuleks eestlastel üle võtta ettekannete korraldamise tehnika: iga programmi järel ruum tühjendada uutele inimestele ruumi leidmiseks, et sama „raudvara" kogu õhtu jooksul ei saaks istekohti oma valduses hoida.

*

Samas läheduses on poolakate Krakov, „linn tuhande kirikuga". See asub nende mõne aasta eest ehitatud moodsas majas. Kava, mida juhus oli näha, koosnes klaverimuusikast ja sololauludest ning ei suutnud anda eriti huvipakkuvat. Niipalju võiks ehk Tallinn võtta sealt eeskuju, et ka meil tuleks selgitada iga esitatava laulu sisu, mis näiteks „Külapoiste" ettekannete puhul, millele eestlased ise kaasa elavad, annaks ka muukeelseile ülevaate neis peituvast sisulisest iseloomustusest. Natuke võõrastav oli aga paviljoni missi kutse Poolas asuva Krakova külastamiseks, kus igaüks mõistvat niipalju inglise keelt, et pole vaja karta kaotsiminekut.

*

Otse üle tee asub austerlaste „Edelweiss". Seal istuti aga laudades ja lauldi õllejoojate laulu puhkpilliorkestri saatel. Allkorruse näituse osa oli ainult müüginäitus.

*

Mõneti eestiline on Toronto paviljon, mis tegelikult on Kanada ooperikompanii ettevõte ja otseselt sellele tulualliikaks. Kavalises osas esitatakse lühendatud versioon „Sevilla habemeajajast", kus Bartelemo osa laulab meie bariton Avo Kittask. Õlleaias aga on klaveril saatjaks Eesti Kunstide Keskuse president Stella Kerson, kes saadab ettekandjaid, kes kannavad oma jooke lauldes laiali. Toronto paviljon on veidi erinev, kuna see pole seotud otseselt ühegi etnilise grupiga, vaid on ühe kultuurilise ettevõte üritusteks, andes vägagi ulatusliku ja huvipakkuva pildi ooperi lavastusest ja rekvisiitidest sellekohasel näitusel.

Ameerika luuletaja pühendusraamat Aleksis Rannitile

James L. Weil, tuntud ameerika luuletaja, kelle teos „Your father" krooniti 1967 aastal üleameerikaliku luuleauhinnaga, on oma vastilmunud värsikogu pühendanud Aleksis Rannitile ja pannud sellele nimeks „Aleksis". Kaunilt trükitud raamatu pühendusluuletuses seisab: „Aleksis, / teie eestilise käe õilmitsev ehisheli / lööb mind õilmele. / Nüüd kuuluvad mulle kõik õied." Raamatu väljaandjaks on ekskluiivne New Yorgi kirjastus The Elizabeth Press.

Föderaalvalitsus nõustub Quebeci keelepoliitikaga

OTTAWA — Kanada riigisekretär John Roberts tegi teatavaks, et Kanada föderaalvalitsus aktsepteerib „lühemaks ajaks" Quebeci separatistliku valitsuse keelte poliitika, mille alusel valitsus piirab kooliskäivatele lastele valikut prantsuse ja inglise keelte vahel ning avaldab survet prantsuse keele õppimiseks. John Roberts mainis, et Quebeci keelte seadus on tingitud Quebecis valitsevast ebakindlast olukorrast prantsuse keele säilitamisel ning inglise keelt kõnelev Kanada peab sellest aru saama. Riigisekretär avaldas lootust, et kui praegune ebakindel olukord Quebecis prantsuse keele säilitamiseks kaob, siis antakse seal jälle vabaks keelte valik.

MARITA'S FINN FOODS & GIFTS
27 Paris St. Sudbury, Ont.
Fourcorner Plaza
Tel. 522-1339

H. KIVI
INCOME TAX & INVESTMENT CONSULTANT
TEL. 759-3588
50 MUNSON CR. SCARBORO, ONT.

„Kalevala" autori külaskäik Eestisse

Tänavu möödub soome rahvuseepose „Kalevala" autori Elias Lönnroti sündimisest 175 aastat. Sel puhul on põhjust meenutada Lönnroti külastust Eestisse 1844. See külaskäik andis Faehlmannile ja Kreutzwaldile palju ergutust eesti rahvuseepose „Kalevipoja" ainete kogumiseks ja eepose loomiseks hiljem. Samal ajal tekitasid Soome tagasipõudnud Lönnroti kõnelused ja kirjutused soome teadlastes huvi lõunanaabri vastu, kelle maa ja keelgi oli sel ajal Soomes üsna tundmatu. Lönnroti külaskäik oli esmajärgulise kultuuriloolise tähtsusega seik.

Ajaleht „Revalsche Wöchentliche Nachrichten" teatas 1844. aastal oma 25. numbris napisõnaliselt, et 12. juunil Helsingist tulnud aurikul „Storfursten" saabus teiste reisijate hulgas Tallinna ka dr. Lönnrot. Tegemist oli Kajaani keisriarsti Elias Lönnrotiga, kelle kuulsus „Kalevala" koostajana oli rahvusvahelises teadusemaailmas parajasti üha kasvamas.

Tuleku eesmärk oli tutvuda lähemalt eesti keele mõlema peamurdega.

Uurimisreisi alguse kohta kirjutas Lönnrot 2. augustil Tartust oma sõbrale dr. Franz Rabbele Helsingis: „Oma merereisi järel peatusin paar päeva Tallinnas ja matkasin siis sealt ida poole pastor Ahrensi juurde Kuusallu, tema on selle hiljuti ilmunud eesti grammatika autor, mille sai Soome Kirjanduse Seltsi."

Emajõelinnas asus Lönnrot korterisse ülikooli joonistusõpetaja A. M. Hageni juurde. (Too kunstnik oli muide korduvalt külastanud Soomet, jäädvustades sealseid maastikke arvukates maalides ning joonistustes.)

Paar esimest kuud kulus külalisel eesti keele praktilise oskuse täiendamiseks ja õpetatud Eesti Seltsi kogus leiduvate keelematerjalidega tutvumiseks. Suurt abi osutas talle seejuures ÕES-i esimees, ülikooli eesti keele lektor dr. Fr R. Faehlmann, kelle tohutut töövõimet ta lausa imetles.

Kodumaale saadetud kirjades iseloomustas Lönnrot kumbagi hõimukeelt, leides soome keele olevat võõrmõjudest puhtama.

Faehlmann viis Lönnroti ka ÕES-i koosolekutele. 2. augustil võeti Soome teadlane seltsi liikmeks.

Eesti keele uurimise otstarbel liikus Lönnrot palju ringi maal ja tutvus sel puhul talupoegade eluga. Ta kirjutab oma muljetest Soome tähtsale avaliku elu tegelasele J. V. Snellmanile muuseas:

„Eesti- ja Liivimaa talupoegade seisund on kõike muud kui kadestusväärne. Kui mõisnikud hädavaevalt teavad, kuidas oma saja tuhande rublaseid aastatulusid ära kulutada, ei tea talupoeg tihti, mida homme hamba alla panna.

Säärane on talupoegade põli, ja jääbki selliseks, kuni üksnes aadlil on maa suhtes omandiõigus, nagu lugu siin on.

Talupojad on nüüd täiesti selles olukorras, kui meie mõisate ja muud popsid mitmel pool. Kui nad maad hoolsamini harivad või muidu oma olukorda parandavad, on neile selle eest tasuks, et nende teokoormiseid tõstetakse või et nad minema kihutatakse, kui nad ei nõustu neid sooritama. Imestatakse, et nad on nii loiud ning hoolimatud, ei istuta viljapuuaedu jne., kuid kelle jaoks nad neid istutaksid.

Samas kirjas jäädvustas Lönnrot oma arvamuse hõimukeele murrakute rohkuse sotsiaalsete põhjuste kohta:

„Suuresti on eesti keele arengut omalt poolt pidurdanud ka pärisorjus, mis lõppes alles umbes kolmekümne aasta eest. See takistas rahva hulgas kõike vabamat ühendust, mille tõttu keel arenes eri paikades, isegi naabermõisate piirkondades erisuguselt, ilma et nõnda kujunenud erinevused oleksid millalgi pääsenud ühte sulama.

Nii kohtame sageli eri vorme ning lõppe koguni sama kihelkonna eri külades teistsugusteena.

Tartu murre oma arvukate murrakutega pakkus Lönnrotile huvi ka seetõttu, et see tundus soome keelele lähedasemana. Lõuna-Eesti künklik maastik omakorda meenutas mitmeti Soome oma.

Rõuge kaudu jõudis Lönnrot 23. septembril Võrru, kus Fr. Kreutzwald oli teda juba varem oodanud. Mitme asjaolu sunnil kujunes nende kohtumine siiski põgusaks, juba 25. septembril matkas kauge külaline maakonnalinnast edasi. Niigi venis ta teekond, mis algul oli kavatsetud paarinädalaseks, märksa pikemaks. Tartusse tagasi saabus ta alles oktoobri keskpaiku.

Sellest alates keskendus Lönnrot ÕES-i sõnavarakogude kopeerimisele, mis osutusid oodatust suuremaks. Nii sisaldas näit. J. Fr. Helleri poolt Räpinast seltsile saadetud kogu ca 800 leheküljе, nagu Lönnrot märgib. Sellele vaatamata, et teadlane ta enda sõnade järgi töötas sageli kella viiest hommiku kella kümneni õhtul, jätkus tal kopeerimistööd novembri lõpuni. Seetõttu tuli tal loobuda kavatsusest külastada J. H. Rosenpläterit Pärnus.

Lönnrot püüdis endale hankida eksemplari igast tollal müügil olnud eestikeelsest raamatust. Neid kogunes tal sadakond, millest osa dublette oli mõeldud Porvoo gümnaasiumi raamatukogule. Kaasaviidud teostest tõlkis ta hiljem soome keelde Manuteuffeli karskussisulise rahvaraamatu „Villem Naavi elupäevad" ja G. H. Schüdlöffeli jutustuse „Jõgi meres".

Jätkuvas läbikäimises ÕES-i tegelastega olid korduvalt kõne all eesti ortograafia uuendamisega seotud küsimused.

Kuigi Lönnroti vahekord Faehlmanniga oli kujunenud väga sõbralikuks, oli viimane ometi ni tugevasti vana ortograafia kammitsais, et külaline ei suutnud teda veenda soome kirjaviisi paremuses.

Kui Lönnrot viimaks oma töödega lõpule jõudis, saabus Tallinnast teade, et jääolud ei võimalda enam laevaühendust Helsingiga. Ta otsustas nüüd kodumaale tagasi pöörduda Peterburi kaudu. Iseloomustaval kombel sooritas ta sellegi teekonna suuremalt osalt jalgsi, pidades posthobustega reisimist liiga kalliks. Teiseks lootis ta matka jooksul veel täiendavalt eesti keelt õppida.

Lönnroti viimane pikema peatuse koht Eestis oli Narva, kus ta viibis ühe päeva. Edasi viis teekond teda vadjalaste juurde, kus ta Kattilas pani kirja hulga vadja rahvalaule, ja sealt Peterburi. Helsingisse saabus ta alles 1845. aasta jaanuari lõpul, nagu ta sellest kirjutas oma korteriperemehele kunstnik A. Hagenile Tartus.

Tema biograafidest on A. Anttila pidanud 1844. aastat Lönnroti elus märkimisväärseks rajajooneks.

Uurimisreis eestlaste ja vadjalaste juurde jäigi talle viimaseks. Soome rahvaluule rikkuste publitseerimise kõrval keskendus ta teaduslik tegevus nüüdsest järjest enam keeleteaduse valdkonda, milleks reis Eestissegi omajagu kaasa aitas.

Märkimisväärsed olid kõnealuse teekonna tulemused ka Eestis. Kokkupuudetest „Kalevala" koostajaga said Fr. R. Faehlamnn ja Fr. R. Kreutzwald uut innustust oma rahvaluuleharrastusele. E. Ahrensi propageeritavale uuele kirjaviisile osutas ta tunduvat moraalset tuge.

Oluline oli seegi, et Lönnroti kirjade ja suusõnaliste vestluste põhjal süvenes soome teadlaste ringkondades huvi lõunapoolse naabermaa vastu.

(EPL)

Vene kasarm sarnaneb vanglale

N. Vene lendur Viktor Belenko, kes mõni aeg tagasi põgenes MIG-25 lennukiga Jaapanisse, on nüüd tutvunud USA armee siseeluga ning jutustab ameerika ajakirjanikele uskumatult raskest olukorrast N. Vene sõjaväes. Ta ütleb, et vene kasarm on õieti nagu vangla.

Vene sõjaväeteenistus kestab enamuses väeliikides 2 aastat. Suurema osa ajast veedetakse sõjaväelaagrites, mis ümbritsetud okastraadi aiaga. Puhkuselubasid antakse väga harva. Kui sõdur on paigutatud mõnda Ida-Euroopa riiki, siis ta ei saa puhkuselubasid üldse, välja arvatud surmajuhtumi korral perekonnas. Kui mobiliseeritud sõdur juhtub olema abielus, ta ei saa oma naist näha kuude viisi, ka mitte sel juhul, kui noorik asub samas linnas.

USA sõduri kuupalk on $400, N. Venes aga ainult $3. Toit on nagu vanasti tsaaride ajal napp ja maitsetu. Vene sõdureid toidetakse nagu kariloomi, arvestades päevase kalorite hulgaga, mitte toidu mitmekesiduse ja maitsega. Alkoholism on suuresti levinud eriti ohvitseride hulgas. Tihti juuakse ära ka tehniline piiritus, näiteks lennukite külmumisvastane piiritussegu. Deserteerimisi juhtub harva, kuna selle eest karistatakse surmanuhtlusega. Tehnilistes üksustes, kus on tegemist sõjasaladustega või kus on põgenemisvõimalusi, peavad ajateenijad töötama üksteisest ainult mõne jala kaugusel, nõnda, et igaüks võib oma naabri tegevust jälgida. Igasugusest kahtlasest nähtest tuleb kohe politrukile teatada.

29 protsenti vene sõduritest on vähemusrahvuste liikmed, kes tavaliselt vene keelt oskavad puudulikult.

VES

„VABA EESTLASE" TALITUSES

RAAMATUID

müügil	Hind $	Saatekulu ¢
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kuldne tammetõru — Näidendid ja ettekanded noortele	3.—	35
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	15
Ravimtaimed, 250 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Karin Saarsen — Lohengrini lahkumine	4.50	15
„Trilnu" üksiknumbreid	1.25	
K. Inno — Tartu University in Estonia	3.50	40
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	3.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
Leho Lumiste — Alamuse Andres — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
T. Tamm — Need teod süüdistavad II	5.—	40
A. Käbin — Vaim ja muld	10.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20

RAAMATUID LASTELE:

Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolieelistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolieelistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

ARVI KORK

MEHHIKO TEEL

18.

„Luis, camarada", rääkisin talle kõrva sisse, „kas sa valepassidest kunagi midagi kuulnud pole?"

„Valepassidest, senor?"

„Ja muidugi. Sa ometi mäletad camarada Leon Trotsky't, kes Mehhikos ära tapeti, kas mitte?"

„Muidugi mäletan", urises Luis, „ma pole nii noor. Stalini asasino tappis ta."

„Nii — ja millise maa passi peal tuli see asasino Mehhikosse?"

Viivu aega valitses vaikus, ainult vana Volkswageni mootor lörises mööda mäekülge üles minnes.

„Ah — por Dios!" hüüdis Luis siis, „Kanada!"

„Täpselt nii", vastasin mina.

Siis olime jälle sõbrad. Ilmselt pidas Luis nüüd meid õigeks Nõukogude Liidu agentideks. Igaüks teab, et Kanada passide peal rändab palju punaseid agente. Hispaania kodusõja ajal võeti Internatsionaalsete Brigaadide Kanadast tulnud liikmeil passid ära, ja neid nad kunagi tagasi ei saanud. Mõned läksid Hispaanias mullatoidule, teised tulid Prantsusmaalt saadud ajutiste paberitega Kanadasse tagasi. Aga passid jäid. Ja neid on Nõukogudemaa agendid pidevalt kasutanud, vahetevahel passe päris ametlikult pikendades, või vähemalt uusi viisasid sisse võltsides. Luis oli ilmselt ka neist asjust teadlik.

„Kui vana sa õieti oled, Luis, et sa Trotsky affääri mäletad?" küsisin ma nüüd.

„Senores", jutustas Luis, „ma olen kuuekümne ligi — täpselt ei tea. Mu ema oli vaene indio, tuli mägedest Acapulcosse, et seal rikkaid teenida. Seal jäi ta rasedaks, härrad teavad küll. Kui mina sündisin, siis ... jah, hiljem abiellus ta minu isaga. Isa oli sadamatööline ja voorimees pärit Puerta Vallarta kandist. Nimi oli Juan Lopez."

„Siis su ema nimi oli Novarro?" Luis naeratas kurvalt.

„Emal polnudki perekonnanime — sel ajal nendel mägede-indiaanlastel veel ei olnud. Mõnedel pole veel praegugi — neid hüütakse küla-nimede järgi, kui nad linna tulevad. Ei, Novarro oli selle linnamehe nimi, kes seal suvitas, kui mu ema rasedaks jäi. Võtsin selle endale ise — miks ei võiks ma oma õige isa nime tohtida kanda? Kes teab, võibolla oleks ta mu emaga isegi abiellunud, kui ta ei oleks pidanud Hispaaniasse tagasi minema, ta olevat olnud nimelt seal sündinud. Pärast seda — läks nii nagu ta läks. Mis sest enam, senor?"

Vaatasin Luis'ile kõrvalt otsa ... Näojume järgi ei saanud küll öelda, et tal hispaanlase verd sees oleks olnud. Ennem neegriverd. Aga mis see minu asi on? Kui ta tahab hispaanlane olla, las ta olla. Ise nad ütlevad, et nad vihkavad hispaanlasi, aga verd soovivad ikka. Mis see hispaanlaste verigi siis ära ei ole — niisama segatud, nagu igalpoo mujal. Ibeerlased, kreeklased, roomlased, gootid, maurid ja juudid ... kes neid kõiki juba üles lugeda jõuab?

„Kui palju sul õdesid-vendi on, Luis?"

„Kaheksateist — oli, senor. Muist on nüüd surnud."

Arvasin, et olin alguses valesti kuulnud.

„Kaheksateist, ütlesid sa? Diez y ocho?"

„Si — diez y ocho — kaheksateist. Mu ema sai igal aastal lapse, kuni suri. Siis isa võttis teise naise ja sellega sai ta veel kuus. Nii et mul on veel kuus poolvenda ja -õde."

Kiiv, kes nüüd ka meie kõnelust oli jälgima hakanud, raputas uskumatult pead.

„Kuipalju sul omal lapsi on?" küsis ta siis.

Luis juba naeris üle terve näo.

„Kaksteist, senores, ainult kaksteist. Aga siis, mul on viimased kümme aastat olnud televisioon — mu isal seda polnud!"

Selle peale pidime muidugi kõik naerma, see oli naljana mõeldud. Luisil oli televisioon, seepärast polnud tal niipalju lapsi kui ta isal, hahahahaa!

„Peale selle on mul veel kakskümmend lapselast", lisas Luis uhkelt. Uskumatu. Neid indiaanisoost mehhiko peoné sigis ju kiiremini kui kodujäneseid. Mõni ime siis, et nad nälga kippusid jääma.

„Ja kus sa inglise keelt õppisid, Luis? Käisid sa koolis?"

„Kaks aastat koolis, külakoolis, senores — meil oli koolmeister, Maitré Suarez — see õpetas! Tore mees oli, oma kulul koolitas andekaid poisse — tahtis mind ka edasi kõrgemasse kooli saata, aga siis tuli revolutsioon. Küla põletati, Maitré Suarez tapeti — mina ja mu perekond põgenesime mägedesse, istusime seal koobastes. Mäletan neid aegu väga hästi — Pancho Villa, Emeljano Zapata — kõik need kuulsad nimed! Olin sel ajal seitse-kaheksa — mäletan!"

Rehkendasin peast. Pancho Villa oli ratsutanud ringi enne Esimest maailmasõda, aastatel 1910—1912. Kui Luis oli siis seitse-kaheksa, pidi ta nüüd juba tõesti üle kuuekümne olema. Välimuse järgi poleks ma talle palju üle viiekümne annud.

„Sa ütlesid, et sa täpselt ei tea, kui vana sa oled? Kas Mehhikos siis sünnipäevi ei peeta?"

„Me peame nimepäevi, senor. Minu nimi on Luis José — minu nimepäeva peetakse Püha Luisi päeval, võibolla ehk, kui mulle Püha José paremini meeldib, ka tema päeval — aga vanadust ma ei tea, perekonnaseisu-dokumendid läksid revolutsiooni ajal kaduma, kirikud põletati maha ..."

Nii nii, vanal oli siis pikk ja keeruline lapsepõlv.

„Mäletan, kuidas istusime mägedes — koobastes — Acapulco lurikülа. Federales — sõdurid — otsisid taga Pancho Villa poisse. Nad poosid iga kahtlase peon'i, kes neile ette juhtus. Pancho jälle, tema poos igaühe, kelle nägu talle ei meeldinud. Tema vägi koosnes ka igasugustest kõrilõikajaist — ta ise olnud hea mees, räägiti, nalja- ja joomamees, armastanud naisi — aga tema ihukaitse koosnes asasino'dest, kes ainult tema sõna kuulasid. Üks neist, nimega Fierro, oli ükskord kahe revolvriga terve kompanii sõjavange maha lasknud, si senores! Nad olid võtnud vangi terve kompanii punaseid — los Rojos, nii hüüti truppe Lõuna-Mehhikost, kes peaaegu täiesti indiaanlastest koosnesid, valgete kommando all muidugi. Pancho Villa mehed oli enamasi Põhja poolt, Zacatecas'e kandist. Zapata oli Lõunast, tema jõukudes teenisid ka enamasti indiaanlased. Zapata oli ise ka Indio — ta meelitati Federales'ite poolt lõksu ja lasti maha. Pancho lasti maha ühe asasino poolt, kes oli hispaanlane ja kelle õe ta olevat olnud ära võrgutanud — mõned ütlevad, vägistanud. Nii said Mehhiko suured revolutsionäärid otsa."

„Ja mida sa mõtled praegusest valitsusest, Luis?"

„Asasinos, Camaradas! Kõik nad on mõrvarid! Echeverria, meie president, see on reetur — müüs töörahva valitsuse maha kapitalistidele, kuigi ta ise end sotsialistiks nimetab! Oodake, senores Camaradas, kui Ciudad Mexico'sse jõuame, viin teid üles Rohutirtsu Mäele, mis on Chapultepec atsteegi keeli — seal te näete, kuidas Ciudad Mexico rikkad elavad — privaatvillad, ujumisbasseinid, kümme teenijat, autosohvrit, aednikku! Alles eile olid nad kõik vaesed poisid — nüüd on ministrid, prefektid, politseiülemad! Aga valitsushoones, Zocalo platsil, on ikka veel punane lipp ja Marksi pilt üleval. Paar aastat tagasi, kui üliõpilased meelt avaldasid, toodi välja sõjaväge ja lasti nad kõik hunnikusse — mitusada tükki, noored haritud mehed. Asasinos, senores Camaradas — todos asasinos."

Et kõik neist on mõrvarid.

Tee viis meid edasi mööda kaljuservi. Palmipuud olid nüüd kadunud, ilmselt olime jõudnud kõrgmägedesse. Siin-seal paistis ülesharitud põllulappe, aga suuremalt osalt ümbritsesid meid paljad kaljud, millel siin-seal kasvas kiduraid puid ja kaktusi. Tee ääres kündsid peonid puusahkadega, paar härgi ees. Üks õlgkübaras, valgetes, aluspükste sarnastes kaatsades vedas härgi eest, teine sammus, adrakured peos, neile järgi, kuna väike poiss vitsaga kõrval seisis ja härgi taga kihutas. Kuigi aeg nüüd lõunale liginnes, ei olnud siesta-võtmist näha, kõik kohalikud põllumehed näisid väljas olevat. Nad kratsisid kõblastega, kündsid puusahkadega, kandsid kaelkookudega ojast vett. Nende asulad näisid koosnevat pillirooga kaetud hüttidest, siin-seal mõni lainelisest plekist katus teiste vahel, arvatavasti kuulides külavanemale. Seinad olid kas savist või kokku-punutud puu-okstest, ukseavade koha rippusid kokkurullitud bambus-matid, aknad olid paljad augud.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. EM. 3-4451
Õhtuti HI. 7-2017 või 929-3425

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

WORLD famous PIANOS
Hea klaver on
eluaegne investeering!
Suur valik tunduva
hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika
instrumendid.
REMENY
HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West
Toronto, tel. 363-1966

President Carter õiendab Jeesuse tapmist

President Jimmy Carter teatas kirjaga Washingtoni luterlikule kirikuõpetajale John Steinbruckile, et tema, Jimmy Carter, ei pea juudi rahvast vastutavaks Jeesuse surmamise eest. Niisugune juutide kollektiivne süü on olnud põhjenduseks antisemitismiks sajandite kestel.

Pastor John Steinbruck päris presidendilt aru tema seletuste kohta pealinnas kirikus peetud piiblitunnis. Jimmy Carter, kes ka presidendina jatkab oma kodukoha baptistlikus alustatud viisi piiblitunni pidamiseks, ütles Washingtonis baptistikirikus pärast jutustust rahavahetajate väljaajamisest templist Jeesuse poolt:

„See oli pöördepunkt Kristuse elus. Ta on otseselt fataalsel viisil esitanud väljakutse kehtivale kirikule, ja juutide juhtidel ei olnud võimalust selle väljakutse tähelepanemata jätmiseks. Nad siis otsustasid Jeesuse tappa."

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa
eesti keele säilitamisele

Pensionäride Nädal 19. kuni 25. juunini

Allpool kirjeldame, mida teevad Ontario pensionärid meie abistamiseks kogu aasta kestel.

Pensionäride Nädala / Senior Citizens' Week / kestel koondatakse kõigi tähelepanu provintsi pensionäride panustele ja vajadustele.

Talendid ei lähe erru. Pensionäridel on tohutul hulgal teadmisi ja kogemusi, mida jagada tulevastele generatsioonidele. Nad rikastavad provintsi kultuurilist elu võttes osa Ontario kunstilise tegevuse kõigist sektoritest. Nad tegutsevad sporditreeneritena, õpetajatena, teiste pensionäride transporteerijatena, nende abistajatena tulumaksulehtede täitmisel ning paljudel teistel aladel.

Ontario abistab pensionäre nende probleemide lahendamisel samal ajal kui pensionärid ulatavad oma abistava käe teistele.

Ontarios on üle 1000-de pensionäride klubi ja 90 pensionäride keskust.

Erilised toetussummad ja muu abi võimaldab vanematele inimestele minna uuesti kooli või ülikooli.

Pensionäridel on kasutada tervishoidlikud teenindused, majanduslikud soodustused, maksude alandamised ja mitmesugused majutamisvõimalused.

Senior Citizens Privilege Card annab pensionäridele eriprivileege kultuurilistes institutsioonides, turistide atraktsioonide külastamisel, ärilistes ettevõtetes ja transpordi alal.

Kaks tasuta broshüüri, „Ontario Benefits for Senior Citizens" ja „Where to Use Your Ontario Citizens' Privilege Card" annavad üksikasjalist informatsiooni kus ja kuidas nautida ettenähtud programme ja teenindusi, mis on ettenähtud pensionäridele.

Tasuta eksemplaride saamiseks võtke kontakti kohaliku Ministry of Community and Social Services bürooga või kirjutage:

Senior Citizens' Bureau
Ministry of Community and Social Services
Hepburn Block, 4th Floor
Queen's Park, Toronto M7A 1S2

Keith Norton,
Minister of
Community and
Social Services

William Davis,
Premier

Province of Ontario

Alf Kubbo

Kui Tartu tudeng oli rõõmus...

III

Seal akna all istuvad Filiae Patriae käsipallimängijad Anna Laanekõrb ehk Tibu, Daisy Priidemann, Asta Schönberg ja Ragni Grönberg ning neile seltsiks Niina Mürk, muidu mahe neiu, üliõpilaskonna ajutuse juhatuse sekretär. Seal tulid ju veel tuntud kaitseliidu tegelane Brun Sild ja viks ja viisakas Eti Sirg Postimehest."

„Aga kuule, kes on koos selle tuttava pikaga?"

„Vilistlane ja Tartu Töölisteatri jõud Ellen Mölder."

Samas möödub rühm äraminejaid. „Proua Hilja Põllupüü, kes õpib oma põhjalasest mehega juurat. Klara Mia Vilberg... Silvia Koost... Klarissa Rang... indlaensad Velda Rüütli — esperanto tegelane... Lydia Veckram — vahva käsipallimängija. Noh, peaksid veel nägema dr. Normanni ilusat abikaasat Ernat, proua Asta Jaik'i, raamatukaupmehe abikaasat, proua Marta Reinholdi — Riiamäe auväärt apteegiomaniku noorikut ja proua Elli Lepik-Nõmmerat. Teda näed sa küll kord kindlasti ka üliõpilaskonna kantseleis. Proua on juba oma Ungarisse ulatuvalt pulmareisilt tagasi.

Samuti peaksid tundma Indla naiskoori juhatajat Ira Kunder'it ja Filiae Patriae koori juhatajat Lea Lesta't.

Ja siis peab üks noor tudeng vaimus mütsi maha võtma proua Helga Sitska-Valgerist'i ees, kes oli ENÜS-i juubelisemestri esinaine ja praegu juhatab Akadeemilise Kooperatiivi väljalõigetebürood. Ja kas ma nimetasin juba väga tragit tüdrukut ja endist ENÜS-i juhatajat Hilda Kartau'd? Kuid siin leidub veelgi tuntud tegelasi. Näiteks, see viroonus seal, prillidega sile poiss. Siis Valter Hiir, noorkotkaste tegelane. Ja seal istub ta kaaslane, professor Mägi poeg Olav. Kuid siin on veel viroonuseid. Vaata, kas „baademaja" omaniku Heino Maasiku selja tagant ei paista Mats Mõtslase poeg Ilmar Kiirats? Muidugi, on see tema. Aga näe, sind huvitavad vahest rohkem professor Sarali võluvad pojad märg Rein ja kuiv Henn, kes istuvad koos Erik Dolf'i ja Juss Pihu"ga. Viimasel on ju nii head karjääri ennustav direktori välimus."

Arutelu katkestab kangesti liikuvate liikmetega, kaamelivärvi mantlis sakalaanuse nagu õlitatud tere-kummardus. „There. Thulin justh Saksamaalt."

„Tere Paul Stanley Jänes. Seda on näha juba su lipsust ja sallist, et sa sealt tuled."

Samas pöördub jutulõng Tartu pikemale tudengile Ralf Viksten'ile.

Viki otsinud Tähtvere kandist omale korterit. Käib seal ringi ja näeb, et ühes aias eit kohendab põõsastes. Ralf küsinud siis lihtsalt üle plangu, et kas vaba tuba on? Eit vaadanud üles ja vastanud: „Kulla nuurärr, es ole siin prii tuba. Ratsuta aga oma obesega edesi..." Nojah, eideke arvas muidugi, et inimene, kes juba üle plangu ulatub vaatama, istub kindlasti „Obese" seljas...

Kohvikusse astub lokkipeaga lustaks ugalaanus, kelle silmad kekslevad ringi kui kanaarialinnud. Meie naiskaaslane lausub: „Hans Mutso. Tsikliga vastu telefoniposte ja omnibust ning kodused lillepeod... Ah, need ugalaanused."

„Näete, sealt tuleb vilekordne „P". Te muidugi ei tea, keda ma mõtlen: Paul Pinna poeg Paul Pinna, viroonus ja blond rõõmsameelsus. Temaga koos tulevad veel Leo Kalvik, kelle isa on Oru lossi valitseja ja see sileda näoga poiss on tragi arstiteadlane Hillar Prima. „Paremat kätt on esticuste laud, mille ümber istuvad Herman Puusepp, Henno Jõgeva ja Juhan Laikoja.

„Kuid sealt tuleb ju Valter Prügi. Tunnustatud ja tuntud näitleja Võru Kandlest... Ning seal on sile ja sirge poiss Jaan Sepa. Alati abivalmis kavaler ja rüütel."

*

Rikastusin ühe väikese kogemusega üliõpilaskonna söögisaalis. Uurisin söögikaartilt, kas võtta magusroaks mannapuder jõhvika kastmes või õunad vahukoorega, kui mu pilk peatus roa nimetusel — „üliõpilane". Tellisin selle. Ma ei tea, kas selles silmapilkses otsustamises oli annus omamoodi suurusehullustust, sest olen kuulnud, et mõned söövad iga päeva täis iseteadvust terve portsjoni ministrishnitslit. Oodates oma rooga köitis mu tähelepanu ukse kõrval lauas istuv noormees.

Ta ei võtnud leiba oma ees olevalt leivataldrikult, vaid teises lauaotsas olevalt.

Ja ta käsi käis lakkamatult poolekiünra kõrguse leivariida juures, es oli tal terve portsjon suppi. Nooruki välimus kinnitas, et ta majanduslik olukord ei olnud keskminegi. Panin teda kogu aeg tähele ja veendusin, et ta lihtsalt ei julenud oma ees olevat leivataldrikut tühjaks süüa, vaid jaotas tähelepanu äratamatult oma apluse kahe taldriku vahel. Peale supi ta muud ei söönud.

Olen kuulnud, et Tartus elab terve rida tudengeid, kes elatavad endid ainult stipendiumist (75 krooni semester). Vahepeal toodi mulle „üliõpilane". See oli mannapuder jõhvika kastmega... Imestasin. Siis aga avastasin, et pudrus olid mõned rosinad. Nii ma siis arutasin, oma vaimus, et üks päris tavaline puder võib olla „üliõpilane", kui ainult rosinaid sisse panna."

*

(Järgneb)

Uus õigusteadlane

Toomas Piliste lõpetas 29. mail 1977. a. Windsori (Ontarios) Ülikooli õigusteaduskonna LL. B. kraadiga. Värske õigusteadlane on sündinud Saksamaal Tailfingenis (Wttbg) 11. juulil 1945. a. Alg- ja keskhariduse omas Sudbury's, lõpetades 1963. a. Sudbury High-Schooli. Alustas õpinguid Toronto Ülikoolis ja lõpetas 1973. a. Sudbury's (Ont.) Laurentian Ülikooli Poliitilise teaduse alal (Political Science) B. A. kraadiga. Asus praktika-aastale advokaadifirma Douglas Muir'i juurde Burlingtoni, Ontarios, et ettevalmistuda vandeadvokaadi kutseeksameile Torontos 1978. a. Akadeemiliselt kuulub T. Piliste Korp! Frat. Tartuensise perre.

Sakslased ja juudid

Sakslased ja juudid — seda teemat on käsitletud juba sadade viisi ja veelgi pole lõppu näha. See on olenev asjaolust, et juudiküsimus on toonud seni suurt kasu nii üksikisikuile kui ka terveile rahvakihtidele ja riikidele. Sellest on raske loobuda. Kui mõnelt poolt on jälle vaja avaldada survet sakslastele, eriti saksa majandusele ja välispoliitikale, siis võetakse appi — kui muu ei aita — juudiküsimus.

Kõne all olev raamat (Heinrich Häntle: Deutsche und Juden, Druffeli kirjastus, 1976) käsitleb teemat seni väga vähe kasutatud seisukohalt. Ilmselt tunneb autor sümpaatiat rahvussotsialistide vastu ja püüab näidata, et antisemitism on levinenud üle maailma isegi väikese arvu juutide seas ega olnud sakslastele võõras juba enne Hitleri võimule tulekut.

Kõik see on teada. Raamatu muudavad huvitavaks muud asjaolud, mis ei seisne alati ühenduses antisemitismiga ega saksa parempoolsete ekstremistide ja nende tegudega.

Mõni näide sellest. Nürnbergiprotsessis oli USA prokuröri abiks Robert Kempner, endine saksa kõrgem riigiametnik, praegu poliitiline kirjanik ja kirjastaja Lääne-Saksamaal. Ta asub nüüd seisukohal, et Rosenbergi poleks tulnud tollal kasutatavate dokumentide põhjal surma mõista. Samas protsessis tõi Rosenbergi kaitsja esile, et Rosenberg pole osa võtnud ühestki juutide vastu ettevõetud sammust või nende vastu suunatud seaduse koostamisest ja kehtima panemisest.

Tema sooviks oli juutide väljasaatmine Saksamaalt ja neile uue elukoha andmine. Madagaskari saarel. Liitlaste prokuratuur ei saanud nende tõsiasjade vastu midagi ette tuua.

Tuntuimate antisemiitlike juutide hulka kuuluvad viinlane Trebitsch, Otto Weininger ja rabi dr. Leo Baeck. Eriti viimane juhib lugejate ja kuulajate tähelepanu tõsiasjale, et suurimate antisemiitide hulka kuulus Stalin, kelle eesmärgiks oli juudiusu hävitamine.

Rahvuslikult mõtlevad juudid, nagu dr. Goldmann, seletavad veel tänapäeval, et sündide alalise vähenemine ja segaabielud juutide seas Saksamaal oleksid ajajooksul juutlust ka ilma Hitlerita vähendanud ja lõpuks kaotanud. Ei tohtivat samuti unustada, et juudid kuulutasid oma keskorganisatsioonide kaudu Saksamaale sõja (24. märtsil 1933) kaua enne maailmasõja puhkemist, et juutide väljarändamist rahulikul teel enne sõda takistas juutide maailmajuhi prof. Chaim Weizmanni eitav seisukoht selles küsimuses, mis ajas nurja juba valminud kokkuleppe allakirjutamise inglaste ja sakslaste poolt.

Nende ja paljude muude sellis-te faktide olemasolu ei vähenda muidugi sakslaste, eriti Hitleri ja tema kaastööliste, süüd juudi rahva vastu, vaid aitab ainult toonast olukorda selgitada, ja seda on vaja, et aru saada praegusaja sündmuste käigust.

(EPL) OSKAR ANGELUS

Soomlased ei püüa sel suvel heeringaid

TURU — Soomlased ei lähe tänavu suvel heeringapüügile. Sellekohane otsus tehti Rymättylä nimelises kalastusettevõttes, mis on viimastel aastatel olnud ainsaks soome heeringapüügi teostajaks.

Põhjuseks on asjaolu, et Norraga sõlmitud kalastuslepingu järgi ei või heeringaid püüda Norra merealal ega Põhjamerel, kus Euroopa majandusühing pani maksma heeringapüügi keelu, kuna suure püügi tõttu on karta selle kalaliigi täielikku lõppemist. Kuigi esialgne keeld maksab kuni 1. juulini, siis praegu peetakse nõu, kas seda mitte pikendada kuni aasta lõpuni.

Viimastel aastatel on Rymättylä ettevõtte laevad püüdnud 7.000—16.000 tünni heeringaid, kusjuures igas tünnis on 100 kg. Soome Turu tööstuste heeringakala mitmesuguses vormis on hinnatud ka Toronto eestlaste hulgas, kuna need on saadaval siinseis soomlaste ärides.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 23. juunil 1977 — Thursday, June 23, 1977

KIREV MAAILM

WASHINGTON — Ühendriikide jahilendurite baasis Nevadas on võetud tarvitusele uus süsteem jahilendurite väljaõpetamiseks, eriti vene jahilendurite vastu võitlemiseks. Selle süsteemi alusel esineb osa ameerika jahilendureid venelastena, kasutades nende võitlustaktikat ning noored väljaõppel olevad lendurid pannakse nende vastu võitlema. Ühendriikide lennuväe juhid on mures oma jahilendurite võimete pärast, kuna Vietnami sõjas olid ameeriklaste kaotused võitluses vene MIG jahilennukite vastu suhteliselt suured. Ameeriklased suutsid ühe oma lennuki kaotuse vastu alla tulistada ainult kaks vietnami MIG jahilennukit.

WASHINGTON — Esindajatekoda otsustas häältega 310:20 asutada energiaministeeriumi, kuid esialgul ainult 5 aastaks. Ministriks saab praegune presidendi nõuandja energia küsimuste alal James Schlesinger, kes peab lahendama õli, kivisöe, vee- ja päikseenergia jne. rakendamise küsimusi.

NEW YORK — Dr. Henry Kissinger, end. välisminister, astub Washingtonis asuva Georgetowni ülikooli teenistusse diplomaatia professorina. Dr. Kissinger loobus professorikohast New Yorgis asuvas Columbia ülikoolis, kus tema vastu toimusid üliõpilaste protestimeeleavaldused.

WASHINGTON — Valitsus teatas, et esimesed ameerika sõdurid, 6000 meest, tuuakse Lõuna-Koreast tagasi kodumaale eeloleva aasta jooksul, mille järele USA jatkab oma sõjajõudude väljatoomist L.-Koreast järgmiste 3—4 aasta jooksul.

CHICAGO — Chicagos toimusid verised tänavarahutused puertoriikolastest elanike osavõtul. 2 isikut tulistati surnuks, määratsejad vigastasid 38 politseinikku, põletati maju ja politseiautosid ning rüüstati ärisid. Enam kui sada isikut arreteeriti.

WASHINGTON — Kohtuminister Griffin Bell teatas, et valitsusel on plaan kaotada praegune tingimusi karistamise ja enne tähtaega vabastamise nn. parooli süsteem. Edaspidi tuleks süüdimõistetul ära kanda temale kohtu poolt määratud karistus.

LON ANGELES — Planeet Marsil asuvatel kahel „Viking" uurimisrobotil lülitati Pasadenast, Californias raadioteel välja uurimisaparaadid, kuna maailmaruumi uurimisasutisel ei ole korda läinud saavutada tõendeid elu olemasolu kohta planeet Marsil.

WASHINGTON — Riikliku valimistekomisjoni andmetel kulutati viimasteks valimisteks presidendikandidaatide poolt kogusummas 114 milj. dollarit, millest 60 prots. ehk 68 milj. oli riigi juurdemaks kandidaatide eneste poolt kogutud summadele.

NEW YORK — 14 vangivalvurit ja 14 eraisikut arreteeriti Brooklynis korruptsiooni pärast. Vangivalvurid olid vangidele müünud uimastusmürke, relvi, alkoholseid jooke, parimat restoranitoitu ja „kõike, mis saab raha eest osta", näiteks isegi kõisi kägistamiseks (!). Raha eest toodi vangidele ka tütarlapsi kongidesse. Korruptsiooni jälitati pikemat aega, kusjuures üks juurdlusagent laskis end mõneks kuuks vangi panna, et korruptsioonijuhtumeid selgitada.

NEW YORK — Homoseksualistide „protestiparaad" toimus hiljuti Greenwich Villiages. Eriti mõisteti hukka Florida rahvahääletus, kus homoseksualistidele ei antud soovitud õigusi. Protestijad liikusid Columbias Circle'sse, kus linnapea-kandidaat Bella Abzug toetas homoseksualistide nõudmisi. „Homodele" andis toetuse ka linnanõukogu presidendi-kandidaat Andrew Stein.

Naaberlinnast Hamiltonist tõi Tallinna paviljonile külakosti Hamiltoni noorte lauljate ansambel „Helletajad" O. Kopvillemi juhatusel. Foto: T. Säägi

Täna on juttu

Inimene hakkab mõjutama torme ja vihmahooge

Edukad katsed kunstliku vihma tekitamiseks

Tänapäeva maailma areng on jõudnud sellisesse astmesse, kus osutub võimalikuks kunstlik ilmastiku kujundamine. Viimsel ajal on olnud palju juttu sellest, kas kunstlik ilma muutmine on tuleviku sõjapidamise salajane relv või võimaldub seda sobitada ka rahuaegseiks vajadusiks. Igal juhul, muuhulgas Ameerika Ühendriikides, N. Liidus, Jaapanis, Hiinas, Prantsusmaal, Kanadas ja Austraalias, on ilmastiku olude uurijad sel alal töötanud juba üle kümne aasta.

1940. aastate lõpul külvasid ameerika teadlased Irving Langmuis ja Vincent Schaefer pilvedesse väikseid jääteri, mis muutusid veeks ja sadasid maha. Varsti selle järgi näitas Bernard Vonnegut oma katsetega, et samasugust sadu on võimalik tekitada kui pilvedesse külvatakse jääkildude asemel väikseid tolmuteralisi hõbeda ja joodi keemilise ühendi kristalle.

Ilmastiku kunstlik ja kavatsetud muutmise ajajärk algas nende katsetega.

Seda menetlust saab teha siiski ainult olukorras kui on küllaldaselt sobivaid pilvi. Menetlus toimub järgmiselt: lennukitega sõidetakse pilvedest läbi ja lennukist heidetakse pilvedesse plahvatuvaid hõbeda ja joodi keemilise ühendi hoidlaid või paisatakse peeneteralisi kristalle pilvedesse joana. Mõlemal juhtumil tekib pilvedesse suurel määral väikseid suitsusarnaseid tahkeid kübemeid, mille ümber hakkab koguma ja kondenseeruma niiskust. Kui olukord sobiv, mida alles korduvate uute katsetega süüdetakse selgitada, siis hakkavad veetilgad tekkima, mis raskenedes langevad sajuna alla.

On aga ka teisi abinõusid.

Näiteks ühel prantslaste katsel kasutati maapinnal suuri lõkkeid, mille tulemusena nõgised suitsupilved tõusid pilvedeni ja niiskus hakkas kogunema nõehelvete ümber.

See menetlus on siiski kallis ja raskustega seotud ning pilved peavad olema vajalikult madalal, et tulemusi saavutada. Lisaks rikneb õhk vihmategemise paigas ja põhjustab üldist saastumist.

Ka on tekitatud vihmasadu kui pilvesse külvati kuiva jääd ehk õigemini öeldes rahena tahket süsihappe ühendit.

Ilmastiku muutmist sõjaliseks otstarbeks on kasutatud vähemalt Vietnamis. Ameeriklased tekitasid vihmasadu neil aladel, mis olid vastasele tähtsad transporteedena. Need vihmahood olid sageli nii rasked, et nõudsid surmaohvreid ka tsiviilinimeste hulgas. Väljaarvatud vihma tekitamine teede ja transportvõrgustiku hävitamiseks on vihmarelva kasutatud veel Vietnamis lennuväljadelt udu tõrjumiseks ja luureoperatsioonide ajal vastaval kohal udu hõrendamiseks.

Eesmärgiks oli maksimaalselt kasutada lõunamonsuuni sadude hüvitusi pikendades saju aega ja suurendades sademete hulka.

Üldiselt ilma mõjustamist sõjaliseks otstarbeks on peetud piiramatuks ja Ühendriikide kogemused Vietnamis ei anna põhjust eriti muuta seda arvamust. On siiski tähelepandav, et tehnoloogiline areng võib muuta praegust olukorda. See juhtub näiteks siis kui õpitakse valitsema keeristorme ja jõutatakse nende takistamiseni.

Ilmastiku olukordade mõjustamine rahuaegseiks tarbeiks majanduslikus mõttes on selletõttu tähelepandav, et ilma muutmist rahuaegseks vajaduseks on raske kee-lustada. Tehniliselt oleme võimelised juba keeristormide tugevust vähendama, rahehoogude või udust põhjustatud mõjutusi kergendama.

Näiteks troopiliste tormide puhul võiks säästa ainult Ühendriikides palju miljardeid dollareid.

See edu sünnitaks aga siiski samaaegselt akuutseid ja poliitilisi probleeme.

Selle olukorra kohta võiks tuua konkreetse näite. 1973. a. septembris oli tormi Fifi liikumise suund selline, et see oleks kulgenud Ühendriikides Floridasse. Ameeriklased muutsid tormi liikumise suunda, külvates tormisüdamesse hõbeda ja joodi ühendit. Sellest tulenes, et Fifi, mis oli juba kaotamas oma tipptugevust ja jõudnud Mehhiko alale, jäi päevaks möllama Hondurase kohale, kus põhjustas 8000 inimese hukkumise. Kogu maa eksisteerimises ääretult tähtis banaanisaak hävines.

Teiselt poolt aga võimaldub selliste vihmade juhtimisega põualadele saada kasu.

Nagu teada on ilmastikuolud loodusprotsesside tulemused ja kuigi nende protsesside teket tuntakse, võidakse neid mõjutada ainult väga piiratult. Keeristormide juhtimiseks ja hajutamiseks, rahehoogude tõrjumiseks ja udu hajutamiseks tehtud katsed on väga lubavad.

Täiesti kunstlik vihma tegemine nõuab sageli siiski liiga palju energiat ja läheb nii kalliks, et kunstliku vihmasadude kasutamine põllumajanduses võib kasutamisele tulla ainult väga piiratult.

Ilmastiku muutmisele liitub veel teiselt poolt palju raskusi. Kunstlikult tekitatud vihmade puhul esinevad siiski kergesti tekkivad kõrvalmõjud. Nii võib tekitatud sadu minna paarsada kilomeetrit soovitud koha kõrvalt mööda. Mõjutuste ettearvestamine ning ilmastikuolude oma kasuks muutmine ja kahjustuste ebaühtlane jagunemine on loonud olukorra, et kunstlikku ilmastikumuudatust peaks rahvusvaheliselt valvatama. Mitmel maal on juba võetud selliseid ettevaatusabinõusid seadusandlusse ja organiseeritud komiteesid, kes koguvad teateid ja valvavad õhus toimunud muudatusi. Rahvusvahelised eeskirjad on praegu koostamise algastmes.

Prantsusmaal alustati juba 1964. aastal vihmategemise katsetega. Rasked rahehood olid alati olnud ohtlikud Garonne viinamarjade ja tubakakasvatuse aladel. Nende vältimiseks olid prantslased arendanud hästi toimiva organisatsiooni: rahepilvede tulles lennukitelt heideti hõbeda ja joodi ühendit pilvekeskusse. Samuti kasutati rakette tõrjeaine juhtimiseks peapilve.

Nii on organiseeritud raketitulistamise rühmad ja viis lennukit on stardivalmis tuleku vastu „võitlemiseks".

Eriti olulised on raketid sel puhul kui pimeduse tõttu on lennukitel raskusi tegutsemiseks.

N. Liidus on katsealadeks olnud Kaukaasia mägede piirkonnad. Maa-ala suurus on umbes 200.000 ha ja see on eriti tundlik rahe kahjustustele. Ka seal on vastavad meeskonnad rahepilvede tõrjumiseks, kel on kasutada vastavad õhutõrjekahurid ja muud tulistamisvahendid. Venelased kinnitavad, et nad on kuni 90% ulatuses suutnud rahekahjustustusi vältida. Õhutõrjekahurid tulistavad hõbedajoodi ühendit 13—15 km kõrgusele otse tormipilve südamesse.

Ka Hiinas, kus põuaga on alati olnud palju tegemist, on olnud kasutusel vihmategemine IKH TAOM provintsis, kus üks katse tõi 10.000-ruutkilomeetrilisele alale üle 4-tollise vihmasaju. Teistes kohtades on seda kasutatud metsatulekahjude kustutamiseks. Ka seal on kasutatud õhutõrje rakette keemilise ühendi pilvisse paiskamiseks.

Aga nagu juba öeldud, saab sellist menetlust kasutada siis kui pilvitus on juba olemas.

Torontos tegutseva Eesti Pensionäride Klubi liikmete koosviibimistel-kokkutulekutel on alati rikkalik kohvilaud, mille katmise eest hoolitseb vastav toimkond. Esitatud pildilt näeme, et mitmesajale inimesele võileibade valmistamine on suur töö, mis nõuab paljude inimeste rakendamist. Foto: J. Säägi

Pagulusest okupeeritud Eestisse kursustele

STOKHOLM (VES) — Lähemal ajal sõidab ligi 60 nooremapõlve eestlast — kõik paguluses sündinud — Rootsist, Kanadast ja USA-st okupeeritud Eestisse, et olla osalejad „eesti keele ja kursuse seminaris, mille korraldab kurikuulus Välismaalastega Kultuurisidemete Arendamise Ühing (VEKSA) koos Tallinna Emakeele Seltsiga. Kuulduste kohaselt on Rootsist sõitjaid 15. Reisi ettevalmistused on toimunud salajase organiseerimise ja ülima vaikuse katte all, kusjuures „vahendaja" ülesandeis on olnud Upsala ülikooli Soome-Ugri keelte kateeder.

Nagu kasinast informatsioonist läbi imbunud, hõlmab seminarireis loenguid ja külastusi asutustesse, mis töötavad keele ja kultuurialaste ülesannetega. Vastuvõtt Tallinnas toimub 25. juunil Muusikakooli ruumes. Seminari avamine toimub järgmisel päeval Kadriorus, suhtlemisühingu tegelase ajaloolase Kahki poolt, järgnedes keeleteadlase V. Palli loenguga. Õhtusöök pakutakse restoran „Piritas".

27. juunil on ette nähtud Fr. Tuglase muuseumi külastamine, lõuna restoran „Nõmmel", loeng rahvaluule osast eesti kultuuriloos (Ü. Tedre ja vaadatakse Glehni lossivaremeid Hiiul. 28. juunil on loengud eesti keele arenemisest (P. Alvre), suhetest teiste keeltega (P. Kokla) ja tänapäeva eesti keele hääldusest (A. Eek).

Tutvustatakse ka uut õigekeelsuse sõnaraamatut ja keeleuuendust.

Pärast seda on filmide vaatamine. Muu hulgas vaadatakse ka filmi „Põgenik".

29. juunil on ette nähtud lühiküllaskäik Tartusse, kus näidatakse ülikooli ja „Vanemuise" teatrit ning einetatakse restoran „Kaunases". Samal päeval toimub edasisõit Viljandisse, kus tutvutakse kiirsammul linnaga. Järgmisel päeval on seminaristid Pärnus vaatamas Koduloomuuseumi, millele järgneb tagasisõit Tallinnasse. 1. juulil on kohtumine teatritegelastega (Panso, Kommisarov jt.), kokkuvõtete tegemine seminarist ja etenduse „Otsime Vargamäed" vaatamine. Toimub ka kohtumine kirjanike E. Vetemaa, J. Kaplinski, M. Unti, R. Saluri ja Luikiga.

2. juulil ollakse staadionil, kus toimub rahvapidu ja siirdutakse sellejärgi musterkolhoosi „Kiroviga" tutvuma.

Rootsi grupp sõidab siis koju tagasi. Kaugemalt tulnud võtavad veel osa noorsoo laulupäevast, mis toimub 3. juulil.

Appi vabandustega kirikulistele

CARLISLE, Pa. — Porter Dale Barrick'i kogudus USA-s korraldas „mitte ühegi vabanduseta pühapäeva", mis oli edukas. Kui paljud koguduse liikmed leiavad igasuguseid põhjusi jumalateenistusest ära jäämiseks, siis Barrick'i Suure Lootuse Baptisti kirik pakkus:

— magamiskotid kõigile, kes tahavad kaua magada;

— ohutuskiivrid neile, kes kardavad, et lagi võib sisse langeda kui nad kirikusse tulevad;

— tekke neile, kes leiavad, et kirik on liiga külm;

— tuulutamismasinad neile, kes leiavad, et kirik on liiga soe;

— liiva neile, kes eelistavad olla rannas;

— silmatilku neile, kes olid laupäeva õhtul kaua üleval;

— puuvilla topse neile, kes leiavad, et orel mängib liiga valjusti;

— tagajärjekaarte neile, kes ütlevad, et kirik on täis silmakirjatsejaid;

— TV-aparaate neile, kes eelistavad jumalateenistust tv-s;

— giide neile, kes soovivad jalutada kiriku 7-aakrilisel krundil põhjusega, et nad eelistavad Loojat teenida looduses;

— jõululilli ja lihavõtte-liiliaid neile, kes on harjunud kirikusse tulema ainult jõulu- ja lihavõttepühade ajal.

Sel üleskutsel oli tagajärgi: kui tavaliselt jumalateenistusel oli inimesi 100 ümber, siis pärast üleskutset juba 153. Sellejuures siiski artiklist ei selgunud, kas neid pakutud soodustusi ka kirikuliste poolt kasutati, või oli see ainult surve inimeste teadvusele.

Sündmuste kalender

Reedel, 24. juunil kell 6—11 õ. Eesti Majas ja laupäeval, 25. juunil, kell 3—11 õ. Karavani pidustuste Tallinna paviljoni kavaline ja näituste osa.

Laupäeval, 25. juunil Devil's Elbow suusakuurordis Võidupüha tähistamine. Maa-ala avatud kell 11, võidutule süütamine kell 5 ja lõkketuli kell 8 õ.

Esmaspäeval, 27., teisipäeval, 28. ja kolmapäeval, 29. juunil kell 8 õ. OISE auditooriumis, 252 Bloor St. West. eesti helifilmi TIINA etendused.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495

2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

„Vaba Eestlases" ilmunud Tommy Tomsoni fotosid saab tellida talitusest või tel.: 423-4558 ja 461-6916.